

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
အပူပိုင်းဒေသစီမံခန့်ခွဲရေးဦးစီးဌာန

ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်းနှင့်
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလူထုပညာပေး
ဟောပြောပွဲလမ်းညွှန်

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ

**ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်းနှင့်
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလူထုပညာပေးဟောပြောပွဲလမ်းညွှန်**

နိဒါန်း

၁။ မြန်မာနိုင်ငံအိမ်ထောင်စု၏ (၈၀%)ခန့်မှာ ထင်း၊ မီးသွေးနှင့် အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော လောင်စာများကို နေ့စဉ်အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ တိုးတက်လာသော လူဦးရေ နှင့်အတူ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ထင်း၊ မီးသွေးလောင်စာသုံးစွဲမှုများလည်း တိုးတက်များပြားလာ လျက်ရှိသည့်အတွက် ထင်းလောင်စာဖူလုံစွာ အသုံးပြုနိုင်ရန် သစ်တောသယံဇာတများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ ထင်းလောင်စာများကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ထင်းအစားအခြားလောင်စာများကို အသုံးပြုရန်လိုအပ်လာပေသည်။

၂။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရေရှည် စနစ်တကျ အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် သစ်တောများ၏ အနှစ်သာရနှင့်တန်ဖိုးကို သိရှိနားလည်စေရန်၊ သက်ရှိလောက ရေရှည် တည်တံ့စေရေးအတွက် သစ်တောနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရန်နှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှု သက်သာစေရေး ထင်းအစားအခြားလောင်စာများ တိုးမြှင့်အသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် ပြည်သူများ သိရှိနားလည်ဆောင်ရွက်လာစေရန် စည်းရုံးရပါမည်။

၃။ သို့ပါ၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အသိအမြင်များ ကျယ်ပြန့်လာစေရန်နှင့် ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးချဲ့သုံးစွဲနိုင်စေရန် လူထုဆက်သွယ်မှု နည်းလမ်းများဖြစ်သော ပြောဆိုဆက်ဆံခြင်း၊ လူထုပညာပေးဟောပြောပွဲများပြုလုပ်ခြင်း၊ တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းများဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း၊ သတင်းမီဒီယာများတွင်ဖော်ပြခြင်း စသည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူလူထုနှင့် အနီးစပ်ဆုံးထိတွေ့စည်းရုံးဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာကျေးရွာအရောက် ဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်မှုသည် အထိရောက်ဆုံး စည်းရုံးဆောင်ရွက်မှုဖြစ်သောကြောင့် ပြည်သူလူထုမှ ထင်းအစားအခြားလောင်စာ တိုးချဲ့သုံးစွဲရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ၎င်းတို့၏ဆန္ဒဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရန်အတွက် စည်းရုံးရေးကို လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်နေသော အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများကို လူထုပညာပေးဟောပြောပွဲဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူပြုစေရန် ရေးသားပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

၄။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လူထုပညာပေး ဟောပြောပွဲလမ်းညွှန်၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

- (က) စည်းရုံးဟောပြောရေးကို ဆောင်ရွက်နေသည့် ဌာနဝန်ထမ်းများအား အထောက်အကူဖြစ်စေရန်၊
- (ခ) လူထုအား အသိပညာပေးစည်းရုံးဟောပြောရေးကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်၊

- (ဂ) ဌာနမှ ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများကို ဒေသခံပြည်သူများ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည် သိမြင်လာစေရန်၊
- (ဃ) မိမိတို့နှင့်ပြည်သူတို့၏ အသိပညာနှင့်အတတ်ပညာ၊ ခံယူချက်များကို ဖလှယ်နိုင်ရန်

ဟောပြောစည်းရုံးရေးဆောင်ရွက်မှု

၅။ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန ဝန်ထမ်းများသည် ဟောပြောစည်းရုံးခြင်းကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိရောက်အဆင်ပြေမှုရှိစေရန်နှင့် အောင်မြင်သော ဟောပြောဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်စေရန် အောက်ဖော်ပြပါအချက်အလက်များအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်-

(က) ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရမည့်အချက်အလက်များ

- (၁) ဟောပြောမည့် ဝန်ထမ်းများသည် မိမိဟောပြောဆွေးနွေးရမည့် အကြောင်းအရာ၊ အချက်အလက်များအား အလွတ်ရသည်အထိ မှတ်သားကာ လူအများရှေ့တွင် သွက်သွက်လက်လက် ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောဟောနိုင်သည်အထိ အကြိမ်ကြိမ် လေ့ကျင့်ထားရန်၊
- (၂) ဟောပြောရာတွင် ဟောပြောသည့်အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်လျောညီထွေအောင် လေသံအနိမ့်အမြင့်မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုနိုင်ရေး (တိုးလွန်း/ကျယ်လွန်း/မြန်လွန်း၊ နှေးလွန်း၊ မပီမသပြောဆိုခြင်း အသံတပြေးတည်း ပြောဆိုခြင်း မဖြစ်စေရ)နှင့် ဟန်ပန်အမူအရာ မျှတစေရေး လေ့ကျင့်ထားရန်၊
- (၃) ဟောပြောပွဲဆောင်ရွက်မည့် ကျေးရွာများအား မြို့နယ်ရုံးတွင် စိစစ်၍ ရွေးချယ်ကာ ဟောပြောမည့်နေ့ရက် မတိုင်မီ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများအား သတင်းပေး ကြိုတင်ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းထားရန်၊
- (၄) သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက်/ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး(သို့မဟုတ်) ကျောင်းအုပ်ဆရာ/ ဆရာမသို့ မိမိတို့ဌာနမှ ဟောပြောပွဲ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ခင်းကျင်းပြသရန်နှင့် လူဦးရေ ၃၀နှင့်အထက် တက်ရောက်နိုင်သည့် နေရာထိုင်ခင်းများ ကြိုတင်စီမံပေးထားရေး ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရန်နှင့် ကြိုတင်ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ပြီး နေရာရွေးချယ်ပြင်ဆင်ရန်၊
- (၅) ဟောပြောသူ၏ ရာထူး အဆင့်အလိုက် အခမဲ့ဖြန့်ဝေပေးမည့် **စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများ** (၅၀/၃၀/၁၅/၁၀-လုံး)အား ကြိုတင်ပို့ဆောင်နိုင်ရေးစီစဉ်ရမည်။ ထင်းလောင်စာ ချွေတာနိုင်သော စွမ်းအားမြှင့်အေဝမ်းမီးဖိုဖြင့် လက်တွေ့သရုပ်ပြ ချက်ပြုတ်ခြင်း အစီအစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အရွယ်တူ ဒန်အိုး(၂)လုံး၊ ထင်း၊ အလေးချိန် ချိန်တွယ်ရန် ချိန်ခွင်/ကတ္တာ၊ ချက်ပြုတ်မည့် အစားအစာအမျိုးအမည် (ဥပမာ- ကန်စွန်းဥ/ ပြောင်းဖူး/ ပိန်းဥ/ ပဲမြစ်စသည့် ရာသီစာ သီးနှံတစ်မျိုးမျိုး) တစ်ပါတည်း သယ်ဆောင်သွားရန် ။

(ခ) ဟောပြောပွဲအထောက်အကူပြု/သရုပ်ပြပစ္စည်းများ

- (၁) ဌာနသတ်မှတ်အရွယ်အစား၊ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း ပြုလုပ်ထားသော ဟောပြောပွဲ နောက်ခံဆိုင်းဘုတ်ဖွဲ့နိုင်(vinyl)၊
- (၂) ဟောပြောမည့် အကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ နံရံကပ်ပိုစတာနှင့် သရုပ်ပြ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ (ဟောပြောသူ၏ ရာထူး အဆင့်အလိုက် အခမဲ့ဖြန့်ဝေပေးမည့် **စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများ** (၅၀/၃၀/၁၅/၁၀-လုံး) အား ကြိုတင်ပို့ဆောင်နိုင်ရေး စီစဉ်ရမည်၊ **စိုက်/စွန့်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၊ လောင်စာ တောင့် အမျိုးမျိုး**)၊
- (၃) ဌာနနှင့် သက်ဆိုင်သည့် လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ စာရွက်စာတမ်းများ၊ သစ်တော ဥပဒေ၊နည်းဥပဒေစာအုပ်များ၊အသိပညာပေးမှတ်တမ်းတင်ဖွဲ့ဒီယိုဖိုင်များ၊ သရုပ်ပြ ရုပ်ပုံကားချပ်ဖွဲ့နိုင်(များ)၊ အခြားသော ဆက်စပ် အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ၊
- (၄) ဟောပြောပွဲသို့ တက်ရောက်လာမည့် ဒေသခံပြည်သူများအား ဧည့်ခံကျွေးမွေးမည့် အစားအစာများ၊

(ဂ) ဟောပြောပွဲအောင်မြင်စေရေး ကြိုတင်စည်းရုံးဆောင်ရွက်သင့်သော လုပ်ငန်းများ

- (၁) ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (၂) ကျေးရွာ၏သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများ ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (၃) ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး အမှန်တကယ် လုပ်ဆောင်ပေးသင့်သော ကိစ္စရပ် များ နှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာဌာနများသို့ ညှိနှိုင်းတင်ပြဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊

(ဃ) ဟောပြောဆောင်ရွက်မည့်သူများ လိုက်နာရမည့်အချက်များ

- (၁) ဟောပြောပွဲကျင်းပမည့်နေ့တွင် ဟောပြောမည့်နေရာသို့ ကြိုတင်ရောက်ရှိရန်၊
- (၂) ဟောပြောပွဲ တက်ရောက်လာသူများအား ခင်မင်ရင်းနှီးစွာဖြင့် ဖိတ်မန္တကပြု နေရာချထားရန်၊
- (၃) ဟောပြောမှု စလျင်စချင်း မိတ်ဆက်စကား ပြောဆိုရန်၊
- (၄) ပရိတ်သတ်နှင့် ဒေသ ထုံးတမ်း အစဉ်အလာကို လေးစားသော အမူအရာဖြင့် ပြောဆိုရန်၊
- (၅) ဟောပြောရသည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို ရိုးရှင်းစွာဖြင့် စေတနာထား ရှင်းလင်း ပြော ကြားရန်နှင့်အတွေ့အကြုံဖလှယ်သည့်အနေဖြင့် ပြောဆိုဆောင်ရွက်ရန်၊
- (၆) ရိုင်းပျသော စကားလုံးများ မသုံးမိစေရန်နှင့် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စွာ ပြောဆိုရန်၊

- (၇) ဟောပြောရာတွင် မြန်မာစကားလုံးများဖြင့်သာ ပြောဆိုရန်နှင့် အင်္ဂလိပ် စကားလုံးများ ညှပ်၍ ထည့်သွင်းပြောဆိုမှုများ ရှောင်ကြဉ်ရန်၊
  - (၈) ဟောပြောရမည့် အကြောင်းအရာအလိုက် စာလယ်၊ဆုံး အစီအစဉ်တကျ ပြောဆိုရန်၊ ပြောဆိုရာတွင် မိမိဘာကို တင်ပြမလဲဆိုတာ ပရိတ်သတ်တွေကို ဦးစွာ အကြောင်းအရာ မိတ်ဆက်ရန်၊ ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာကို တင်ပြရှင်းလင်းရန်နှင့် နိဂုံးချုပ်တွင် မိမိရှင်းလင်းသော ဟောပြောမှုများအား ဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်သည့် ပရိတ်သတ်များ နားလည်သဘောပေါက် သတိရအောင် စနစ်တကျ နိဂုံးချုပ် အဆုံးသတ်ရန်၊
  - (၉) ဟောပြောမှုအား မိနစ်(၃၀)နှင့် (၄၅)မိနစ်အကြား ပြီးဆုံးဆောင် ဟောပြောရန်၊ တက်ရောက်လာသူများ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်စေရန်နှင့် ပျင်းရိငြီးငွေ့သွားခြင်း မဖြစ်စေရန် အတွက် ဂရုပြုဟောပြောရန်၊
  - (၁၀) ပရိတ်သတ်မှပြန်လည်မေးမြန်းမှုများအားစိတ်ရှည်စွာဖြင့် ရှင်းလင်းပြောဆိုရန်၊
  - (၁၁) မိမိမဆောင်ရွက်နိုင်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် ကတိ၊ ခံဝင်ချက် မပေးမိစေရေး ဂရုပြုရန်၊
- (င) ပြန်လည်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း
- (၁) ဆန်းစစ်လွှာများဖြင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ရန်၊
  - (၂) ဟောပြောပွဲပြုလုပ်ပြီးနောက်ပြည်သူများလိုက်ပါဆောင်ရွက်မှု ရှိ/မရှိကွင်းဆင်းသုံးသပ်ရန်၊
  - (၃) ဆန်းစစ်/ကွင်းဆင်းသုံးသပ်မှုအရ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်မှုအပေါ် မိမိအစီအစဉ်ဖြင့်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီးတင်ပြရန်နှင့် အထက်ဌာနမှ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသင့်မှုအပေါ် သုံးသပ်တင်ပြနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန်။

ဟောပြောရမည့် အချက်အလက်များ

၆။ ကျေးလက်ပြည်သူအများစုသည် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် သစ်တောဦးစီးဌာနတို့ကို ရှင်းလင်းစွာခွဲခြားသိမြင်ခြင်းမရှိဘဲ များသောအားဖြင့် ရောထွေး၍ နေတတ်သည်။ ရှေးဦးစွာ မိမိတို့ဌာနကို မည်သည့် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည်။ ၎င်းရည်ရွယ်ချက်ကို မည်သို့ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ကျိုးကြောင်းသေချာစွာ သိမြင်လာသည်အထိ ရှင်းလင်းပြောကြားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဟောပြောပွဲများတွင် ဟောပြောရမည့်အကြောင်းအရာများအား အောက်ဖော်ပြပါ ခေါင်းစဉ်များဖြင့် နမူနာပြုစုထားရှိပြီး ဟောပြောသူများအနေဖြင့် ဒေသအခြေအနေနှင့် သတင်းအချက်အလက်ပြည့်စုံစေရေးဆက်လက်လေ့လာဆောင်ရွက်ပြီး ဖြည့်စွက်ဟောပြောရမည်-

- (က) ဌာန ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း
- (ခ) အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်း
- (ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားများ၏ နေ့စဉ်ဘဝလှုပ်ရှားမှုများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေမှုများ
- (ဃ) ဂေဟစနစ်
- (င) သစ်တောသစ်ပင်များမှ ပေးသော အကျိုးကျေးဇူးများ
- (စ) သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ
- (ဆ) သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းခြင်း
- (ဇ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း
- (ဈ) အိုဇုန်းလွှာနှင့်၎င်း၏ အရေးပါပုံ
- (ည) စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- (ဋ) ညစ်ညမ်းခြင်း
- (ဌ) သစ်တောများပြန်လည်တည်ထောင်ထိန်းသိမ်းခြင်း
- (ဍ) ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- (ဎ) ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း
  - (၁) စွမ်းအားမြှင့်အေဝမ်းမီးဖိုသုံးစွဲခြင်း
  - (၂) လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်း
  - (၃) လယ်ယာထွက် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းသုံးစွဲခြင်း
  - (၄) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ထင်းအစားအခြားလောင်စာ တိုးချဲ့သုံးစွဲရေး ပညာပေးဟောပြောခြင်း
  - (၅) စံပြုကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း
  - (၆) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း

မှတ်ချက်။ ။ခေါင်းစဉ်အလိုက် နမူနာပြုစုထားရှိသော အချက်အလက်များအား နောက်ဆက်တွဲဖြင့် ဖော်ပြထားရှိပါသည်။

အစီရင်ခံစာပြုစုတင်ပြခြင်း

၇။ ဌာနမှသတ်မှတ်ထားရှိသော ဟောပြောဆောင်ရွက်မှုများအလိုက် လူထုပညာပေးဟောပြောခြင်းများဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ဟောပြောဆွေးနွေးခဲ့သည့်အကြောင်းအရာများ၊ ဒေသခံများ၏

မေးမြန်းဆွေးနွေးမှုများ၊ ဌာနမှပြန်လည်ဆွေးနွေးဖြေကြားမှုနှင့် ဖြည့်စွက်ရှင်းလင်းမှုများအား ပူးတွဲပုံစံများနှင့်အတူ အရည်အသွေးရှိသော ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းများနှင့် ဟောပြောပြီး(၁)လအတွင်း အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုတင်ပြရမည်။

နိဂုံး

၈။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် သစ်တောများ ပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း၊ သဘာဝတောများအားထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ထင်းအစားအခြားလောင်စာသုံးစွဲရေးကို အားပေးဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးအတွက် ရေရရှိရေး ဆောင်ရွက်ခြင်းစသည့် အမျိုးမျိုးသော စီမံချက်များချမှတ်၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ ဆောင်ရွက်နေခြင်းတွင် ပြည်သူများသည်လည်း မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်အသိစိတ်ဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိမှသာ အောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် မိမိ၏ အဓိကဆောင်ရွက်နေရသည့် စ.ထ.ထ.ရ လုပ်ငန်းတာဝန်များအပြင် မိမိတို့ တာဝန်ကျရာ ဒေသရှိ အများပြည်သူများအား သစ်တောများ၏ ကောင်းကျိုးများကို ကိုယ်တိုင်သိရှိနားလည်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးတွင် အားတက်သရော ပါဝင်လာနိုင်ရန် စည်းရုံးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ ဌာန၏ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ကမ္ဘာ့သိပ္ပံပညာရှင်များက “အရှေ့တောင်အာရှ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ဆုံး ခံစစ်နယ်မြေ”ဟု ဆိုစမှတ်ပြုထားသော မြန်မာ့သစ်တောများကိုထာဝစဉ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရေး အလေးထားဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန

နောက်ဆက်တွဲများ

ဌာန ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ သဘာဝသစ်တောများမှာ ရှေးမြန်မာမင်းများ လက်ထက်မှ စ၍ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဘုရားပုထိုးစေတီတော်များ တည်ထားကိုးကွယ်ရန် အုတ်လုပ်ငန်း အတွက်သစ်ထင်းခုတ်ယူခြင်း၊ ဂျပန်ခေတ်ကာလနှင့် ပြည်တွင်း သောင်းကျန်းသူများ ဆူပူချိန် ကာလများတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနည်းပါးသဖြင့် စည်းကမ်းမဲ့ခုတ်ယူသုံးစွဲကြခြင်း၊ မိုးခေါင်သည့် ကာလများတွင် လယ်ယာသီးနှံမှဝင်ငွေမရရှိကြသည့်အခါ ထင်းခုတ်ရောင်းချခြင်း၊ လူဦးရေ ထူထပ်လာသည်နှင့်အမျှ သစ်ထင်းလိုအပ်ချက် များပြားပြီး စည်းကမ်းမဲ့ ခုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းများ ကြောင့်၊ သစ်တောပေါက်ရောက်မှု ကြဲပါးလာပြီး ယခင်အတိတ် ကာလကထက် မိုးရွာသွန်းမှု ပိုမို နည်းပါးကာ ပူပြင်းခြောက်သွေ့သည့် မိုးနည်းရေရှားဒေသသို့ ရောက်ရှိခဲ့ရပါသည်။

ထိုသို့ယိုယွင်းပျက်သုဉ်းလာသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို တိုးတက် ကောင်းမွန် စေရန်အတွက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနသည် ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြေယာကျေးလက်ကြီးပွားတိုးတက်ရေးကော်ပိုရေးရှင်းကို ဖွဲ့စည်းလျက် သစ်တောများ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကို ၁၉၅၃-၅၄ မှ ၁၉၆၂-၆၃ အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၆၃ ခုနှစ်မှစ၍ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ဆက်လက် တာဝန်ယူခဲ့ပါ သည်။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့လက်ထက်တွင်သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာနသည် အထူးဒေသကိုးခရိုင်စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး လုပ်ငန်းကို ၁၉၉၄-၁၉၉၅ ခုနှစ် မှ ၁၉၉၆-၁၉၉၇ ခုနှစ်အထိ ရှေ့ပြေး(၃)နှစ်စီမံကိန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၇-၁၉၉၈ ခုနှစ် မှ ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ခုနှစ် အထိ (၁၂)နှစ် ကာလအတွင်း (၄)နှစ် စီမံကိန်း များဖြင့် ဆောင်ရွက်ရေးကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသ တောင် (၁၃)လုံး စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးလုပ်ငန်းကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၆-၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၈-၁၉၉၉ ခုနှစ်အထိ မြင်းခြံခရိုင် ရေဝေတောင်တန်းဒေသများ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး အထူးလုပ်ငန်း စီမံချက်ကို လည်းကောင်း၊ ပုပ္ပိုးတောင်အရှေ့ခြမ်း စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး လုပ်ငန်းကိုလည်းကောင်း၊ တည်ဆဲ သစ်တောမူဝါဒနှင့်ဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကိုးခရိုင် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး စီမံကိန်းဖြင့် ၁၉၉၄ မှ ၁၉၉၇ ခုနှစ်အထိ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် စုစုပေါင်း ၇၂၂၀ ဧက စိုက်ပျိုး နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အတူမြင်းခြံခရိုင် ရေဝေတောင်တန်းဒေသများ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး အထူးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းကို မြင်းခြံခရိုင်အတွင်းရှိ တောင်တန်း(၅)ခုတွင် ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ် မှ ၁၉၉၈-၉၉ခုနှစ် အထိ (၃)နှစ် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ရာ၊ စီမံကိန်းကာလအတွင်း ရေဝေရေလဲစိုက်ခင်း (၆၉၀၀)ဧက၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော ဖွဲ့စည်းခြင်း (၂၉၂၀၇)ဧက၊ သဘာဝတော ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း (၇၃၂၄၀)ဧက ၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တော (၁၆၁၅)ဧက၊ တစ်ဘက်ရပ်ဆည်ငယ်များနှင့် နန်းတားဆည်ငယ်များ (၃၃၁) ခု ဆောင်ရွက်ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၇ခုနှစ် စက်တင်ဘာ(၁၉)ရက်နေ့တွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်ကြီးမြို့၌ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံးကို စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး တိုင်းဒေသကြီး(၃)ခု၊ ခရိုင်(၁၃)ခုရှိ မြို့နယ်(၅၇)မြို့နယ်တို့ဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၀-၂၀၀၁ဘဏ္ဍာနှစ်မှစတင်၍ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ဂန့်ဂေါခရိုင်(ဂန့်ဂေါ၊ ထီးလင်း၊ဆော) (၃)မြို့နယ်အားချန်လှပ်၍ (၁၂)ခရိုင်၊ (၅၄)မြို့နယ်ဖြင့် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၉.၆.၂၀၁၃ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၂၀၀/၂၁-၇၉/ဦး(၁)၉၃၅၈ အရ ယင်းမာပင်၊ ဆားလင်းကြီး၊ ပုလဲမြို့နယ်များကို ယင်းမာပင်ခရိုင်အဖြစ်တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်း၍လည်းကောင်း၊ ၁၅.၁.၂၀၁၄ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၄၁/၂၀၁၄)အရ ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်အား ညောင်ဦးခရိုင်အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခြင်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန အုပ်ချုပ်မှုတွင် (၁၃)ခရိုင်၊ (၅၄)မြို့နယ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ရမည်းသင်းခရိုင်အတွင်းရှိ တပ်ကုန်းမြို့နယ်အား နေပြည်တော်ကောင်စီနယ်မြေအတွင်း ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့သဖြင့် (၁)မြို့နယ်နုတ်ပယ်ကာ လက်ရှိတွင် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနသည် ခရိုင်(၁၃)ခရိုင်၊ မြို့နယ်(၅၃)မြို့နယ်ဖြင့် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနသည် ၁၉၉၇-၉၈ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်း၍လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာအပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး နှစ်(၃၀)ဘက်စုံ ပင်မစီမံကိန်း (Comprehensive Plan) (၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀-၂၀၃၁ ခုနှစ်ထိ)ကို ရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ ဘက်စုံစီမံကိန်းတွင် မပါဝင်သည့် ၁၉၉၇-၁၉၉၈ခုနှစ်မှ ၂၀၀၀-၂၀၀၁ခုနှစ်ထိကို စီမံကိန်း အကြိုကာလအဖြစ်သတ်မှတ်ကာ လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ကျေးရွာသုံးထင်းစိုက်ခင်းအပါအဝင် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး စိုက်ခင်းပေါင်း(၁၂၂၄၇.၇၅)ဧက၊ သဘာဝတောကျန် (၃၈၈၉၃၁)ဧကကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကျေးလက်နေ ဒေသခံအိမ်ထောင်စုများသို့ စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို(၂၂၄၇၄၃)လုံး အခမဲ့ဖြန့်ဖြူးပေးကာ သုံးစွဲစေခြင်း၊ ထင်းကုန်ကျမှုလျှော့နည်းသက်သာစေရန် ထင်းအစားထိုး လောင်စာတောင့်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အစားထိုး သုံးစွဲစေရာ လောင်စာတောင့်(၃၀၆၃၁၇၀၈)တုံးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်း(၇၉၂၀၂)တန် သုံးစွဲခြင်းတို့အား စီမံကိန်းအကြိုကာလတွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန၏ နှစ်(၃၀) ဘက်စုံ ပင်မစီမံကိန်း (Comprehensive Plan) (၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၃၀-၂၀၃၁ ခုနှစ်ထိ)မှ ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်ထိ စီမံကိန်းတတိယ(၅)နှစ်တာကာလအထိ ဆောင်ရွက်ပြီးမှု အခြေအနေများကို တစ်ဖက်တွင် ပြုစုဖော်ပြထားရှိပါသည်-

နှစ်(၃၀)ဘက်စုံ ပင်မ စီမံကိန်း ရည်မှန်းချက်နှင့်
အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှုအခြေအနေ

စဉ်	လုပ်ငန်းအမျိုးအမည်	ရေတွက်ပုံ	ရည်မှန်းချက်	၃၁-၃-၂၀၁၆ ရက်နေ့ထိ ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှု
၁။	စိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်း	ဧက	၁.၀၅သန်း	၀.၃၆၄သန်း
၂။	သဘာဝတောကျန်များ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း	ဧက	၁.၈၀သန်း	၂.၀၅၅သန်း
၃။	ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း			
	(က) စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသုံးစွဲခြင်း	လုံး	၉၀၀,၀၀၀-လုံး	၅၀၃,၆၈၀-လုံး
	(ခ) လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်း	တုံး	၁၃၅,၀၀၀,၀၀၀-တုံး	၁၀၆,၈၅၈,၈၉၀-တုံး
	(ဂ) စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းသုံးစွဲခြင်း	တန်	၄၅၀,၀၀၀-တန်	၅၅၈,၁၅၀-တန်
	(ဃ) စံပြကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း	ရွာ	-	၄၈၂-တန်
	(င) လူထုပညာပေးဟောပြောပွဲများဆောင်ရွက်ခြင်း	ကြိမ်	-	၁၃,၄၇၇-ကြိမ်
	(စ) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ခြင်း	ကြိမ်	-	၂၈၉-ကြိမ်
၄။	ရေရရှိရေး အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း			
	(က) ရေကန်ငယ်တူးဖော်ခြင်း	ကန်	၂,၁၀၀-ကန်	၁,၇၄၉-ကန်
	(ခ) နန်းတားဆည်တည်ဆောက်ခြင်း	ခု	၄,၃၀၀-ခု	၂၃၉၈-ခု
	(ဂ) မြေအောက်ရေတူးဖော်ခြင်း	တွင်း	၁၅၀-တွင်း	၁၁၇-တွင်း
	(ဃ) မိုးရေစုကန်တည်ဆောက်ခြင်း	ကန်	-	၁၀-ကန်
	(င) တစ်ဖက်ရပ်ဆည်တည်ဆောက်ခြင်း	ခု	-	၇-ခု

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်း

သဘာဝဝန်းကျင်ပျက်စီးယိုယွင်းပြီး၊ ရာသီဥတုပူပြင်းခြောက်သွေ့ခြင်း၊ မြေဆီ ဩဇာ ညံ့ဖျင်းခြင်းတို့ကြောင့် မြန်မာပြည် အလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသသည် သဲကန္တာရ အနေအထားသို့ တဖြည်းဖြည်း ကူးပြောင်းသွားနိုင်သည့်အပြင်၊ လောလောဆယ်တွင် လည်း ဒေသနေပြည်သူလူထုသည် စားဝတ်နေရေး အခက်အခဲများကို ပင်ပမ်းကြီးစွာ ဖြင့် ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနေကြလျက်ရှိပါသည်။

တစ်နေ့တခြား ပိုမိုယိုယွင်းပျက်စီးလာသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေပြီး၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားလာစေရန် အတွက်၊ အခြေခံကျသော သစ်တောထိန်းသိမ်းပျိုးထောင်ပြုစုမှုကို သစ်တောဦးစီးဌာန မှ တာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရုံဖြင့်မလုံလောက်တော့ဘဲ၊ သီးခြားဦးစီးဌာနတစ်ခုဖြင့် သစ်တောထိန်းသိမ်း ပျိုးထောင်ပြုစုခြင်းလုပ်ငန်းများကို အဓိကတာဝန် အဖြစ် အချိန်ပြည့် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်လာပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏လမ်းညွှန်ချက်ဖြင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီး ဌာနအောက်တွင် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့၏ ၂၅-၆-၉၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၄/၉၇ မှ သဘောတူ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးရုံး၏ ၁၉၉၇-ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၂-ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁/၁၈၀(က)(င)/၆၂၀/၉၇)ဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါ သည်။

ရည်ရွယ်ချက်များ

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များ ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်-

- (၁) အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်သာယာလှပစေရန်၊
- (၂) ရေ၊ မြေ သဘာဝဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းရန်၊
- (၃) ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ အခြေခံသစ်တောထွက်ပစ္စည်း လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန်၊
- (၄) ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွား ထာဝစဉ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊
- (၅) သစ်တော၊ သစ်ပင်များ၏ တန်ဖိုးနှင့် အနှစ်သာရကို ဒေသနေပြည်သူများ သိရှိနားလည်စေရန်၊
- (၆) သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထုအသိပညာမြှင့်တင်ရန်နှင့်ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုတိုးတက်ရရှိစေရန်၊
- (၇) ရာသီဥတုမျှတ ကောင်းမွန်လာခြင်းဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန်၊
- (၈) သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းမှုကို ကာကွယ်တားဆီးရန်၊

ဆောင်ရွက်ရန်လုပ်ငန်းတာဝန်များ

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဌာနသည် အပူပိုင်းဒေသရှိ သတ်မှတ်နယ်မြေများ အတွင်း အောက်ပါလုပ်ငန်းတာဝန်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်-

- (၁) သစ်တောစိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်း၊
- (၂) သဘာဝတောကျန်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊
- (၃) ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲရေးဆောင်ရွက်ခြင်း
- (၄) ရေရရှိရေးဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(၁) သစ်တောစိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်း(စ)

ရာသီဥတုပူပြင်းခြောက်သွေ့ခြင်း၊ မြေဩဇာညံ့ဖျင်းခြင်း၊ သစ်ပင်သစ်တော ဖြစ်ထွန်းရန် အလျင်အမြန်လိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့်၊ ယခင်က အကြီးမြန်နိုင်ငံခြားသစ်မျိုးများကို ဦးစားပေးစိုက်ပျိုးခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင်ယခုအခါ အပူပိုင်းဒေသအတွင်း အထိုက်အလျောက် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုကောင်းမွန်လာပြီးဖြစ်၍၊ ပတ်ဝန်းကျင်စိမ်းလန်းစိုပြည်လှပရေး၊ ရေမြေ ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် ဘက်စုံအသုံးချရေး ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် မသင့်လျော်သည့် နိုင်ငံခြားသစ်မျိုးများကို ထူထောင်ပြီးသော စိုက်ခင်းများတွင် သင့်တော်သည့် ပြည်တွင်း သစ်မျိုးများဖြင့် တဖြည်းဖြည်းအစားထိုးရန်နှင့် စိုက်ခင်းအသစ်များအတွက် ပြည်တွင်း သစ်မျိုးများကို ဦးစားပေးစိုက်ပျိုးရန်၊ စိုက်ခင်း တည်ထောင်ခြင်းတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများမှ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင် အားပေးရန်၊

(၂) သဘာဝတောကျန်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း(ထ)

ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးရန် လယ်ယာများတိုးချဲ့မှုကြောင့်၊ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှ ထိန်းသိမ်းပြုစုထားသော သဘာဝတောများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိန်းသိမ်းထားသော သဘာဝတောများ ရေရှည် တည်တံ့စေရန်အတွက်၊ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးရန် သင့်တော်သော နေရာဒေသများရှိ သဘာဝတောကျန်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်းမပြုဘဲ၊ ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးရန် မသင့်တော်သော နေရာဒေသများ၊ မြေဆီလွှာနှင့် ရေဝေရေလဲဒေသများကို ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သော နေရာဒေသများ၊ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် သစ်တော ဖုံးလွှမ်းမှုမရှိလျှင် မဖြစ်သည့်နေရာ ဒေသများနှင့် သွားလာရေးခက်ခဲပြီး တောင်ကမ်းကြီးမားသည့် နေရာဒေသ များရှိ သဘာဝတောကျန်များကိုသာ ရွေးချယ်ထိန်းသိမ်းရန်၊

(၃) ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲရေးဆောင်ရွက်ခြင်း(ထ)

မြန်မာနိုင်ငံအိမ်ထောင်စု၏ (၈၀%)ခန့်မှာ ထင်း၊ မီးသွေးနှင့် အခြား သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသောလောင်စာများကိုအသုံးပြုကြပါသည်။ဥပမာ-လူဦးရေ

(၅)ဦးရှိသော ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုတစ်စုသည် တစ်နှစ်လျှင် ထင်း(၂.၅)ကုဗတန်ကို သုံးစွဲနေလျှင် အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏တစ်နှစ် ထင်းလိုအပ်ချက်မှာ မည်မျှပမာဏရှိမည်ကို တွက်ချက်၍ရနိုင်ပါသည်။ အဆိုပါ ထင်းလောင်စာလိုအပ်ချက်အား သဘာဝသစ်တော များမှပင် ထုတ်လုပ်နေသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်စဉ် လျော့ နည်းပြုန်းတီးနေသည့် သစ်တောများအား မည်သည့်အတိုင်းအတာဖြင့် ဖြည့်ဆည်း နိုင်မည်၊ ပြုန်းတီးမှုနှုန်းအား မည်ကဲ့သို့ လျော့ချနိုင်မည်ဆိုသော နည်းလမ်းများကိုကြိုးစား ရှာဖွေလျက်ရှိရာတွင် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှ အောက်ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်များအား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်-

- (က) စွမ်းအားမြှင့်အဝမ်းမီးဖိုများ ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်း၊
- (ခ) လောင်စာတောင့်သုံးစွဲစေခြင်း၊
- (ဂ) လယ်ယာထွက်စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို တိုးချဲ့သုံးစွဲခြင်း၊
- (ဃ) ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လူထုပညာပေးဟောပြောခြင်း၊
- (င) ထင်းအစားအခြားလောင်စာသုံးစံပြုကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း၊
- (စ) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း၊

(၄) ရေအရင်းအမြစ်များဖော်ထုတ်ခြင်း(ရ)

စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးနှင့် လူမှုဘဝမြင့်မားစေရေးအတွက် ရေသည် အဓိကဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့် အပူပိုင်းဒေသအတွင်း ရေအရင်းအမြစ်များ ဖော်ထုတ်ရန် အရေးကြီး ပါသည်။ ရေကို မြေအောက်မှ ရရှိနိုင်သည့် နေရာ များရှိပါသည်။ သို့သော် မြေအောက်ရေကို အထိန်းအကွပ်မရှိ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း မပြုသင့်ပါ။ မြေအောက်ရေ ပမာဏသည် အကန့် အသတ် ရှိသဖြင့် ကုန်ခမ်းခြင်း၊ စိမ့်စမ်းများခမ်းခြောက်ခြင်း၊ သဘာဝဝန်းကျင် ပျက်စီး ခြင်း၊ မြေသည်အင်ပေါက်၍ စိုက်ပျိုးမရဖြစ်ခြင်းစသည့် ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရေအရင်းအမြစ် ဖော်ထုတ်ရာတွင် မြေအောက်ရေထက်၊ မိုးရေ၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်နှင့် ဆည်ရေများ စုဆောင်း ရယူသုံးစွဲခြင်းကို ဦးစားပေးရန် နှိုးဆော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မိုးရေကြောင့် မြေပြိုတိုက်စားမှု လျော့ကျစေရေးအတွက် နန်းတားဆည်ငယ်များ တည်ဆောက်ပေးခြင်း၊ ရေဝေရေလဲဧရိယာများတွင် စိုက်ခင်းများ တည်ထောင်ပေးခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအပြင် အမှန်တကယ်ရေရှားသော ကျေးရွာများအား ကွင်းဆင်းဖော်ထုတ်၍ ရေကန်ငယ်တူးဖော်ပေးခြင်း၊ တစ်ဖက်ရပ်ဆည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းနှင့် တိမ်ကောရေကန်ပြုပြင်ပေးခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပေး လျက်ရှိ ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားများ၏နေ့စဉ်ဘဝလှုပ်ရှားမှုများမှ
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေမှုများ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုသည်မှာ “လူတို့ဝန်းကျင်ရှိ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာများ ဖြစ်သည့် မြေဆီလွှာ၊ ရေ၊ လေထု၊ ရာသီဥတု၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာစသည်များ၊ တိရစ္ဆာန်နှင့်အပင်တို့၏ ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် သမိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးနှင့် အနုပညာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ အားလုံးကို ဆိုလိုပါသည်။” ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်(Natural Resources) များစွာရှိသည့်အနက် ပြန်လည် ပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် အချိန်တိုကာလအတွင်း အသစ် ပြန်လည် ဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ(Renewable Resources)နှင့် အသစ်ပြန်လည် မဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ(Non-Renewable Resources)များဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စား ခွဲခြားနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် သစ်တောများသည် အသစ်ပြန်လည် ဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်ပြီး ရေနံ၊ သတ္တုများသည် အသစ် ပြန်လည်မဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သယံဇာတများ ဖြစ်ကြသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုသည်မှာ ရေ၊ မြေ၊ လေ၊ သစ်တော၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်၊ ရေနေသတ္တဝါစသည်တို့ကို ပျက်စီးယိုယွင်းမှု မဖြစ်စေရန် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အသစ်ပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းနိုင်သော သယံဇာတ အရင်းအမြစ်များကို နည်းလမ်း နှစ်သွယ်ဖြစ်သော ဒေသမျိုးရင်းများ ထိန်းသိမ်းခြင်း(In-situ Conservation)နှင့် အခြားဒေသ မျိုးရင်းများထိန်းသိမ်းခြင်း (Ex-situ Conservation)တို့ဖြင့် စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြ ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှေးဦးစွာ မိမိ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေသော အကြောင်းတရားများကို အများပြည်သူများ သိရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထုတ်ပြန်ထားသည့် “သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေသော အကြောင်းတရားများ”မှာ-

- (၁) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်(Natural Disasters)များဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊
- (၂) ဒေသခံပြည်သူများ၏သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိနှင့်ဗဟုသုတ နည်းပါးခြင်း၊ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအားနည်းခြင်း၊
- (၃) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစနစ်ကျင့်သုံးခြင်း၊
- (၄) ကျောက်မျက်ရတနာနှင့် အခြားဓါတ်သတ္တုများကို တရားမဝင် တူးဖော် ခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထုတ်ယူသုံးစွဲရေးမူဝါဒနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိဘဲ စည်းကမ်းမဲ့ တူးဖော်ခြင်း၊ မှားယွင်းသော နည်းစနစ်များ ကျင့်သုံးခြင်း၊

- (၅) သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို တရားမဝင် ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း၊
- (၆) ရေဝေရေလဲဒေသများ ထိန်းသိမ်းမှုအားနည်းခြင်း၊
- (၇) လူသားနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေနိုင်သော ပင်လယ်ရပ်ခြားမှ စိုက်ပျိုးရေးသီးနှံများကို ပြည်တွင်းသို့ တင်သွင်းစိုက်ပျိုးမွေးမြူခြင်း၊
- (၈) မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များအတွင်း ရွှေနှင့်အခြားဓါတ်သတ္တုများ တူးဖော်ခြင်း၊ အဆိပ်ချွေးဖမ်းခြင်းနှင့်ဓါတုစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စွန့်ပစ်စုပုံခြင်း၊
- (၉) တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်းအပေါ် ထိရောက်စွာထိန်းချုပ်နိုင်မှုမရှိခြင်း၊
- (၁၀) သဘာဝအပင်များနှင့်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကိုတရားမဝင်စီးပွားဖြစ်ထုတ်ယူ ရောင်းချခြင်းနှင့် အမဲလိုက်ခြင်း၊
- (၁၁) အပူပိုင်းဒေသရှိ သဘာဝတောကျန်များအား ထိန်းသိမ်းရန် အားနည်းခြင်း၊
- (၁၂) မြို့ရွာနှင့်စက်ရုံအလုပ်ရုံများမှ အသုံးပြုပြီးသော စွန့်ပစ်ရေဆိုးများ၊ ဓါတု စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အမှိုက်များကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်မှုမရှိခြင်း၊
- (၁၃) စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေးအဆင့်အတန်း တိုးတက် မြင့်မားမှုနည်းပါးခြင်း၊
- (၁၄) စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ၌ ဓါတုဓါတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် ပေါင်း သတ်ဆေးများ အလွန်အကျွံ သုံးစွဲခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဂေဟစနစ်

သဘာဝဝန်းကျင်အတွင်း အပင်လောကနှင့် သတ္တလောကတို့သည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု အပြန်အလှန် ဆက်စပ်ဖြစ်တည်လျက်ရှိမှုအား ဂေဟစနစ် (Ecosystem)ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုကြ ပါသည်။ ကောင်းမွန်နေသော ဂေဟစနစ်မှ လူသားတို့အတွက် အခြေခံ စားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်များ ရရှိခံစားနေနိုင်ခြင်း(Provisioning Services) အပြင် ရာသီဥတု ညီညွတ်မျှတ စေခြင်း၊ ရောဂါများ ကူးစက်ပေါက်ပွား ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမှ ကာကွယ်တားဆီးပေးခြင်း၊ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေရရှိရေး အတွက် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ ပန်းမန်များ ဝတ်မှုကူးခြင်း (Regulating Services) နှင့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အပမ်းဖြေအနားယူနိုင်ရေး၊ သမိုင်းဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ ရှင်သန်ဖြစ် ထွန်းရေး၊ သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်း(Cultural Services) စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရရှိခံစားနိုင်ပေသည်။ (Source: Ecosystems and Human Well-being : A Framework for Assessment)

ထိုသို့ အပြန်အလှန် ဆက်စပ်ဖြစ်တည်နေသော ဂေဟစနစ် (Ecosystem) အတွင်း အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုခုသည် ပြောင်းလဲပျက်စီးခြင်း/ပျောက်ကွယ်ခြင်းဖြစ်ပေါ်ပါက ကျန်သော အစိတ်အပိုင်းများလည်း ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ- သတ္တဝါများ စားသုံးနေသော အစိမ်း ရောင်ရှိသည့်အပင်များလျော့နည်းပျောက်ကွယ်သွားပါက ဂေဟစနစ်အတွင်းရှိ အစာကွင်းဆက် (Food Chain) ပျက်စီးသွားပြီး ၎င်းတို့ကို မှီခိုနေသော သတ္တဝါများလည်း လျော့နည်းပျောက်ကွယ် သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂေဟစနစ် ညီညွတ်မျှတနေခြင်းမှ ပျက်ယွင်းပါက အကျိုးဆက် အနေဖြင့် သဘာဝချိန်ခွင်လျှာ (Natural Equilibrium) ပျက်ယွင်းသွားကာ လူသားတို့အား ကြီးစွာသော ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာ-မြေမျိုးစိတ်များပျောက်ကွယ် ပါကကြွက်များပေါကာ လူတို့၏စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေးများ ထိခိုက်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို လူသားတို့ အလွန်အကျွံ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပျက်ယွင်းခြင်း၏ နောက်ကွယ်တွင် အလုံးစုံ ပျက်သုန်းခြင်းသာရှိသည်။ ဤအဖြစ်ဆိုးမျိုးမဖြစ်အောင် ကာကွယ်ရန်၊ ထိန်းသိမ်းရန်မှာ လက်မတင်ကလေး မနှောင်းသော အချိန်သို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။ မည်သူတွင် တာဝန်ရှိသည်၊ မည်သူတို့ လုပ်ရမည်ဟု ခွဲခြား မနေဘဲ လူသားအားလုံး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟူသော အသိကို စွဲမြဲမှတ်ယူလျက် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ် ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များကို စည်းကမ်းမဲ့ခုတ်လှဲခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နောက် ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးတစ်ရပ်မှာ လေထုကို ညစ်ညမ်းစေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်းများစွာရှိသည့်အနက် အဓိကအားဖြင့် လူနှင့် သဘာဝအလျောက် ဖြစ်ပွားခြင်းဟု နှစ်ပိုင်းရှိသည်။ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို လူသားတို့ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် မလွယ်ကူပေ။ သို့သော် လူသားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လေထုညစ်ညမ်းမှုကိုမူ လူသားတို့

ပြန်လည် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ လူတို့ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ရသည့် အကြောင်းများမှာ-

- (က) ရုပ်ကြွင်းလောင်စာများဖြစ်သော ကျောက်မီးသွေး၊ ရေနံနှင့် ထင်းမီးသွေး အသုံးပြုမှု များပြားလွန်းခြင်း
- (ခ) ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးရန်အတွက် သစ်တောများကို ခုတ်ထွင် ရှင်း လင်းခြင်း
- (ဂ) မော်တော်ယာဉ်တို့မှ ထွက်ပေါ်လာသော ဓါတ်ငွေ့များနှင့်မီးခိုးများ၊ ကြပ်ခိုး နှင့်ဒြပ်မှုန်များ ပတ်ဝန်းကျင်လေထုတွင် ထူထပ်များပြားလာခြင်း၊
- (ဃ) ၎င်းတို့အား အသုံးချ မီးရှို့ရာမှ ထွက်လာသော ဓါတ်ငွေ့များနှင့် ပြာများ၊ ကျောက်မီးသွေးမှုန်များ၊ ကြပ်ခိုးများ လေထဲတွင် မျောပါပျံ့လွင့်ခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုကို လျော့ချနိုင်ရန် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ချွေတာခြင်း၊ လောင်စာဆီသုံးစွဲမှု လျော့ချခြင်း၊ လေထုထဲမှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ကို ပြန်လည် စုပ်ယူနိုင်သော သစ်တောသစ်ပင် များကိုပြုစုတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာမြေအား ပြန်လည်စိမ်းလန်းစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ အကျိုးဆက် အနေဖြင့် သန့်ရှင်းသောလေကို ရှူရှိုက်နိုင်ပြီး အက်ဆစ်မိုးရွာသွန်းခြင်းကို လျော့ပါးစေကာ သန့်ရှင်းသော လေထုကို ပြန်လည်ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များမှ ပေးသော အကျိုးကျေးဇူးများ

“ သစ်တစ်ပင်ကောင်းလျှင် ဌာနတစ်သောင်း နားခိုနိုင်သည်” ဟု ဆိုရိုးစကား ရှိပါသည်။ ရှေးဘိုးဘွားမိဘများကလည်း “သစ်တစ်ပင်စိုက်လျှင် ဇရပ်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည် နှင့်တူ၏” ဟူ၍ ဆိုခဲ့ပါသည်။ လက်တွေ့တွင် သစ်ပင်တစ်ပင် စိုက်ပျိုးအောင်မြင်လျှင် ထိုမျှမကသော အကျိုးကျေးဇူးမြောက်မြားစွာကို ရရှိခံစားနိုင်ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များသည် လူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် စားဝတ်နေရေးကို ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။ အပင်၏ အသီး၊ အပွင့်၊ အရွက်၊ အမြစ်တို့ကို အစားအစာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဝါး၊ ဂုန်လျှော်စသော အပင်များ၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြင့် အဝတ်အထည်ကို ထုတ်လုပ်အသုံးပြုကြပါသည်။ သစ်တောသစ်ပင်များမှ သစ်သားများဖြင့် နေအိမ်ပရိဘောဂ၊ အဆောက်အအုံ၊ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းကိရိယာများ ပြုလုပ်သုံးစွဲကြရပါသည်။ သစ်တောသစ်ပင် စသော အပင်များ၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြင့် အဝတ်အထည်ကို ထုတ်လုပ်အသုံးပြုကြပါသည်။ သစ်တောသစ်ပင်များမှ သစ်သားများဖြင့် နေအိမ်ပရိဘောဂ၊ အဆောက်အအုံ၊ လယ်ယာသုံး ပစ္စည်းကိရိယာများ ပြုလုပ်သုံးစွဲကြရပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများသည် သားငှက်တိရစ္ဆာန်တို့ အတွက်လည်း အစားအစာနှင့် နေရင်းဒေသများ အထောက်အပံ့ပြုပေးပါသည်။

သစ်ပင်သစ်တောများမှသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပြင်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအကျိုးကျေးဇူး များကိုလည်း အထောက်အပံ့ပြုပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများ စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း ဖြင့် လေကောင်းလေသန့်များရရှိစေခြင်း၊ ရာသီဥတုအေးမြ၍မျှတစေခြင်း၊ ရေကောင်းရေသန့်များ ရရှိစေခြင်း၊ ရေလှည့်ပတ်မှု စနစ်မှန်ကန်စေရန် ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ ရေအရင်းအမြစ်များ၊ သဘာဝ စမ်းရေထွက်များဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကြွယ်ဝစေခြင်း၊ မြေဆီလွှာများ ထိန်းသိမ်း ပေးခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခံစားကြရပါသည်။ သစ်ပင်ပင်စည်များနှင့် အမြစ်တို့ သည် အပေါ်ယံနှင့်မြေအောက်ရေတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှုကြောင့် ရေကြီးခြင်းနှင့်ခြောက်သွေ့မှု တို့ကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးမှုဖြစ်စေသည့် ကာဗွန်ဒိုင် အောက်ဆိုဒ်ဓါတ်ငွေ့များအား လေထုအတွင်းမှ စုပ်ယူ၍ အပင်အစိတ်အပိုင်းများနှင့် မြေဆီလွှာ အတွင်း သိုလှောင်ပေးခြင်းနှင့် လူနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါများအတွက် လိုအပ်သည့် အောက်ဆီဂျင် ထုတ်လွှတ်ပေးခြင်းဖြင့် သက်ရှိလောကအတွက် အရေးကြီးဆုံး ဝန်ဆောင်မှုကို သစ်တောသစ်ပင် များမှ အကျိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။

လေကောင်းလေသန့်နှင့်တောရိပ်တောင်ရိပ်၊ သစ်ရိပ်ဝါးရိပ်သည် စိတ်ကို အေးချမ်းစေပါ သည်။ ကြည်လင်လန်းဆန်းစေပါသည်။ သစ်ပင်များ၏ အစုအဝေးဖြစ်သည့် သဘာဝတောတောင် များသည် ဘုရား၊ ရဟန္တာနှင့် သူတော်စင်၊ သူတော် မြတ်များ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း၊ အကျင့်မြတ်တို့ ကျင့်ကြံရာ၊ ဘူမိနက်သန်များ ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသော ဘုရားအဆူဆူတို့

သည် ဆိတ်ငြိမ် အေးချမ်းသော တောတောင်များရှိ သစ်တစ်ပင်ရိပ် ဝါးတစ်ပင်အောက်တွင် ကျင့်ကြံ အားထုတ်ပြီး ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများမှ ပေးစွမ်းသည့် အရိပ်အာဝါသ၊ မျှတသော ရာသီဥတု၊ စိတ်ငြိမ်မှု၊ လေကောင်း လေသန့်၊ ကြည်လင်သော စိမ့်စမ်းရေနှင့် စားဖွယ်သစ်သီးသစ်နှံ အထောက်အပံ့များဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများမှ ပေးစွမ်း သော အကျိုးကျေးဇူးများမှာ အလွန်ပင်များပြားလှပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တစ်ပင်၏ တန်ဖိုးအစစ်အမှန်ကို တွက်ချက်ရန် အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ ရောင်းဝယ်မှု အတွက် သစ်မျိုးအလိုက် ငွေကြေးသတ်မှတ်ခြင်းသည် သစ်ပင်တစ်ပင်၏ တန်ဖိုးအစစ်အမှန် မဟုတ်ချေ။ သစ်တောသစ်ပင်များသည် လူအပါအဝင် သက်ရှိသတ္တဝါများအားလုံးအတွက် သစ်တန်ဖိုးထက် အဆပေါင်း များစွာတန်ဖိုးရှိသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အထောက်အပံ့ပြုလျက် ရှိပါသည်။ မမြင်နိုင်၊ အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော တန်ဖိုးကို ပေးပါသည်။

သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်များတွင် အက်ဆစ်ဖြစ်ထွန်းမှုများလာပါက မှီတင်း နေထိုင်သော ကုန်းနေ၊ ရေနေသတ္တဝါတို့အား အန္တရာယ်ဖြစ်စေ၍ ထိခိုက်ပျက်စီး စေသော မြူမှုန်ဒြပ်မှုန်များ ကျရောက်သဖြင့် ဧရိယာကျယ်ပြန့်စွာ တဖြည်းဖြည်း ခြောက်သွေ့သေဆုံးခြင်း၊ မြေဆီလွှာတွင်းရှိ မြေဩဇာများကို အက်ဆစ်များမှ ချေဖျက်သဖြင့် သစ်ပင်များ အာဟာရခေါင်းပါးလာပြီး ရွက်အုပ်များ တဖြည်းဖြည်း ကျပါးလာကာ နောက်ဆုံးတွင် အပင်ရောဂါများ ကျရောက်၍ အပင်များ သေကြေ ပျက်စီးကာ သစ်တောများ ဆုံးရှုံးမှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ သစ်တောများသည် ထုတ်လုပ် စွမ်းအားကျဆင်းလာကာ တောများ၏ အဆင့်အတန်းများ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသည်။ မြေဆီလွှာများ မှာလည်း စိုက်ပျိုးရန်မသင့်လျော်သောမြေအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် လူသားများတွင် အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သော လူသားများ တွင် ပန်းနာရင်ကျပ်ရောဂါ၊ အဆုတ်ရောဂါနှင့် ခဲဆိပ်သင့်သည့် ဝေဒနာတို့ကို ခံစားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းခြင်း(Desertification)

သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းခြင်းဆိုသည်မှာ အပူပိုင်းဒေသ၊ တစ်ဝက်တစ်ပျက် အပူပိုင်းဒေသနှင့် ပူပြင်းခြောက်သွေ့၍ တစ်ဝက်တစ်ပျက် စိုစွတ်သော ဧရိယာများ တွင် ရာသီဥတုပြင်းထန်စွာ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် လူသားတို့၏ အမျိုးမျိုးသော မြေအသုံးချမှုလုပ်ရပ်များကြောင့် မြေအဆင့်အတန်း နိမ့်ကျလာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျလာခြင်း၏အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ လူဦးရေ အဆမတန်တိုးပွားလာခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေတိုးချဲ့လာခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်း တောင်ယာများ ချဲ့ထွင် လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ထင်း/မီးသွေးရရှိရန် စည်းကမ်းမဲ့ခုတ်ယူခြင်း၊ တရားမဝင် သစ်ထုတ်ယူခြင်း၊ မြို့ပြ များတိုးချဲ့လာခြင်း၊ စက်ရုံများတည်ဆောက်လာခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်းတို့ကြောင့် သဘာဝ တောများ ပျက်စီးလာပြီး အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းများ လျော့နည်းပျက်စီးလာခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးလာခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးနိမ့်ကျလာခြင်း၊ ရေထိန်းသိမ်းနိုင်မှု ပျက်စီးလာခြင်း၊ ဇီဝပျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။

ထိုအကျိုးဆက်များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသတွင် မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့ မှု ရက်ကြာရှည်လာခြင်း၊ ရေရှားပါးခြင်း၊ အပူချိန်မြင့်မားခြင်း ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရ ပါသည်။ ထို့အပြင် အပူပိုင်းဒေသအတွင်း သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက်သော သစ်တော သစ်ပင်များ နည်းပါးသဖြင့် မတ်လနှင့် ဧပြီလများတွင် တိုက်ခတ်လေ့ရှိသော လေပြင်းများကြောင့် မြေဆီလွှာဆုံးရှုံးမှုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာပြီး နှစ်ကာလကြာရှည်လာသောအခါ တဖြည်းဖြည်း သဲကန္တာရ အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်း ရောက်ရှိစေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဲကန္တာရစစ်စစ်မရှိသော်လည်း အပူပိုင်းဒေသရှိ အချို့နေရာများတွင် သဲကန္တာရဆန်ဆန် မြေအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျ၊ သဲကန္တာရ ဖြစ်ထွန်းနေမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရှိနေရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအပူပိုင်းဒေသတွင် မြေအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျကာ သဲကန္တာရအဖြစ်သို့ မရောက်ရှိ စေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်မှ စီမံကိန်းများချမှတ်ပြီး သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန၊ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဝန်ကြီးဌာန၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပတ်ဝန်း ကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ တိုးတက်လာစေရန် စီမံကိန်းများဖြင့် အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းမှု တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention to Combat Desertification:UNCCD) သို့ ၁၉၉၇ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှ ၁၉၉၄ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း ကိုးခရိုင် စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၁၉၉၇ခုနှစ်တွင် အပူပိုင်း ဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနကို ဖွဲ့စည်းကာ စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်း၊ သဘာဝတော ကျန်များထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ထင်းအစားအခြားလောင်စာ အသုံးပြုရေးလုပ်ငန်းများ၊ ရေရရှိရေး လုပ်ငန်းများကို နှစ်(၃၀)ဘက်စုံပင်မ စီမံကိန်းရေးဆွဲ၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုသည်မှာ နေ့စဉ်အချိန်နှင့်အမျှ လေထု၊ အပူချိန်၊ မိုးရေချိန်၊ စိုထိုင်းဆတို့ ပြောင်းလဲနေခြင်းကို ခေါ်ဆိုပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ နေ့စဉ် ပြောင်းလဲနေခြင်းကို အခြေခံ၍ နေ့စဉ်မိုးလေဝသ(Weather)ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြသည်။ ဆယ်စုနှစ်များစွာ(သို့မဟုတ်) ရာစုနှစ်များစွာ ကာလအလိုက် လေထု၊ အပူချိန်၊ မိုးရေချိန်၊ စိုထိုင်းဆတို့ ပြောင်းလဲနေခြင်းကို ရာသီဥတု (Climate)ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ကာလအပိုင်းအခြားတစ်ခုအတွင်း လေထု၊ အပူချိန်၊ မိုးရေချိန်၊ စိုထိုင်းဆစသည့်ရာသီဥတုဆိုင်ရာ လက္ခဏာများပြောင်းလဲလာမှုကို (Climate Change) ဟုခေါ်ဆိုပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (International Panel on Climate Change-IPCC)၏အစီရင်ခံစာအရ ၂၀ရာစုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာကြီး၏ အပူချိန်သည် (၀.၆°C) (10 °F)တိုးမြင့်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ ဖန်လုံအိမ်ခတ်ငွေ့များ (Green House Gases-GHG)လေထုထဲတွင် တိုးပွားလာသောကြောင့် ဖြစ်ပါ သည်။ ၁၉၉၇ခုနှစ်၊ ကျိုတိုသဘောတူညီချက် (Kyoto Protocol)အရ ထုတ်လွှတ် မှုလျှော့ချရမည့် ဓါတ်ငွေ့(၆)မျိုးမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်(CO₂)၊ မီသိန်း (CH₄)၊ နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုဒ်(N₂O)၊ ဟိုက်ဒရိုဖလိုကာဗွန် (Hydro-Fluro-Carbon-HFCs)၊ ပါဖလိုကာဗွန် (Perfluro-carbon-PFCs)နှင့် ဆာလ်လဖာဟက်ဆာဖလို အိုရိုက်(Sulphurhexafluoride-SF₆)တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဖန်လုံအိမ်ခတ်ငွေ့များအနက် အထူးသဖြင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓါတ်ငွေ့များ လေထုအတွင်း အဆမတန်များပြားလာခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာပြီး ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ ၁၉၆၀ခုနှစ်တွင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ဓါတ်ငွေ့တန်ချိန် (၈.၅၀)ဘီလီယံ တန်ခန့် ရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၈၀ခုနှစ်တွင် (၁၃.၈၅)ဘီလီယံတန်သို့လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၀ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် (၂၁.၂၅)ဘီလီယံသို့ လည်းကောင်း၊ ၂၀၀၂ခုနှစ်တွင် တန်ချိန်(၂၄.၃၆)ဘီလီယံသို့လည်းကောင်း၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန်(၃၂.၀၀)ဘီလီယံသို့လည်းကောင်း တိုးမြင့်လာခဲ့သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် အပူလွန်ခြင်း၊ အအေးလွန်ခြင်း၊ ရေကြီး ခြင်း၊ မိုးများခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်း၊ မုန်တိုင်းများကျရောက်ခြင်း၊ ငလျင်လှုပ်ခြင်း၊ တောမီးလောင်ခြင်းစသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်နိုင်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် လူသားတို့၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ရောဂါများထူပြောခြင်း၊ သောက်သုံးရေ ရှားပါးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား လျော့နည်းကျဆင်းခြင်း၊ အစာရေစာရှားပါး လာခြင်း၊ အစာရေစာ ခေါင်းပါးငတ်ပြတ်ခြင်း၊ သစ်တောသယံဇာတနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံး

ပျက်စီးခြင်း၊ နိုင်ငံ၏ လူမှုရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေးနိမ့်ပါးကျဆင်း၍ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ပျောက်ကွယ်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို ထိခိုက်ခြင်းစသည့် ဆိုးကျိုးမြောက်များစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ (Source: Dr. Thaung Naing Oo(April,2014); REDD+ Introduction)

၁၈-ရာစုအလယ်နောက်ပိုင်း စက်မှုတော်လှန်ရေးပေါ်ထွန်းလာပြီးနောက် စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာသည်နှင့်အညီ လူသားတို့၏ နေထိုင်မှုပုံစံ(life style)သည် သိသိသာသာ တိုးတက်ပြောင်းလဲလာခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ လူနေမှုစနစ် တိုးတက်ပြောင်းလဲ လာခဲ့သည်နှင့်အမျှ လူသားများအတွက် ဖြည့်ဆည်း ပေးနေရသည့် မြေထု၊ လေထု၊ ရေထုနှင့် အကွ သဘာဝ သယံဇာတများကို ထုတ်ယူ သုံးစွဲမှုမှာလည်း တစ်စထက်တစ်စ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုများပြားလာခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေ တိုးတက်လာသည်နှင့်အညီ ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေးနှင့် လူနေမှု အဆင့်အတန်း တိုးမြှင့်လာစေရေးအတွက် သယံဇာတပစ္စည်းများကို အထိန်းအကွပ်မရှိ အလျှံပယ် ထုတ်ယူသုံးစွဲလာခဲ့ကြပါသည်။ အချိန်ကြာမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့် ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင် ဖွဲ့စည်းမှုများ၏ အပြန်အလှန် အကျိုးပြုမှုများသည်လည်း ယိုယွင်းပျက်စီးလျက်ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှု ပျက်စီးယိုယွင်းလာသည့်အခါ ကမ္ဘာကြီးသည် ယခင်က ထက် ပိုမိုပူနွေးလာခြင်း၊ မြေထု၊ ရေထု၊ လေထုများ ပိုမိုညစ်ညမ်းလာခြင်း၊ ကမ္ဘာ့အိုဇုန်းလွှာ ပျက်စီးယိုယွင်းလာခြင်းတို့ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကမ္ဘာ့ရာသီဥတု မကြာခဏဖောက်ပြန်ကာ သဘာဝ အန္တရာယ်များ သိသိသာသာတိုးပွားဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့ နေကြရသည်ဖြစ်ပါသည်။

သဘာဝသယံဇာတများ ပျက်စီးပြုန်းတီးမှုတွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုမှာ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် ပိုမိုတိုးမြှင့်လျက်ရှိပြီး ၁၉၉၀ပြည့်နှစ်မှ ၂၀၀၅ခုနှစ်အထိ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှ ကမ္ဘာ့သစ်တော ပျက်စီးမှုနှုန်းမှာ စတုရန်းကီလိုမီတာ ၈၃.၄၈သန်းခန့် ရှိပါသည်။ သစ်တောများ တည်ရှိနေခြင်းသည် ကမ္ဘာကြီး၏ လေထုအတွင်းသို့ ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ထုတ်လွှတ်လျက်ရှိသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ဓါတ်ငွေ့၏ ၂၀ရာခိုင်နှုန်းကို စုပ်ယူထားနိုင်သဖြင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကိုလည်း အတိုင်းအတာ တစ်ခုထိ ထိန်းကျောင်းပေးနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့သစ်တောများ ပျက်စီးပြုန်းတီးမှုသည် ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးလာမှုနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်နွှယ်လျက်ရှိနေပြီး ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံအချို့တွင် အပူရှိန်သည်တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးမြင့်လာခြင်း၊ မိုးရွာသွန်းမှု နည်းပါးလာခြင်း၊ မိုးပြတ်သည့် ကာလရှည်ကြာလာခြင်းတို့ကြောင့် မိုးခေါင်ရေရှားဒေသများ များပြား ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီး သဲကန္တာရအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။

မိုးခေါင်ရေရှားပါးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အပူချိန်တိုးမြင့်လာခြင်းကြောင့် စိုက်ပျိုးမြေများ တဖြည်းဖြည်းလျော့နည်းကာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအတွက် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်ခြင်းများဖြင့် တွေ့ကြုံနေကြရပါသည်။

ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုဆိုးရွားစွာပြောင်းလဲလာနေမှုကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံပေါင်း (၁၀၀)ခန့် တွင် လူဦးရေသန်း(၁၀၀၀)ခန့်မှာ စိုက်ပျိုးမြေဆီလွှာများ ပျက်စီးမှု သဲကန္တာရများဖြစ်ထွန်းလာမှုနှင့် မိုးခေါင်ရေရှားဒေသများဖြစ်ပေါ်မှုစသည့် သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ ကြုံတွေ့နေကြရပါသည်။ ထို့အပြင် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကြောင့် ရေကောင်းရေသန့် ရရှိနိုင်မှုအခြေအနေမှာလည်း တစ်နှစ် ထက်တစ်နှစ် လျော့နည်းလာလျက်ရှိပါသည်။ ၁၉၈၇-ခုနှစ်မှ ၂၀၀၂-ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာ့ရေကောင်း ရေသန့် ရရှိမှု လျော့နည်းမှုပမာဏမှာ တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှကုဗမီတာ (၃၈၀၀)ဘီလီယံခန့် ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေကောင်း ရေသန့် လျော့နည်းမှုပမာဏမှာ တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ ကုဗမီတာ (၃၃)သန်းကျော်ရှိပါသည်။

လူသတ္တဝါတို့ အသက်ရှင်နေထိုင်နိုင်ရန် ရေနှင့်လေသည် အရေးကြီးသော သဘာဝ သယံဇာတများဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရေကောင်းရေသန့်များရှိမှု အခြေအနေ ယုတ်လျော့ မသွားစေရန် ရေအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုနှင့်သုံးစွဲမှု မျှတစေရေးကို သတိပြု၍ ဆောင်ရွက် သွားရပါမည်။

အိုဇုန်းလွှာနှင့် ၎င်း၏ အရေးပါပုံ

အိုဇုန်း(Ozone)ဆိုသည်မှာ ဓါတုဗေဒဖွဲ့စည်းပုံအရ အောက်ဆီဂျင်အက်တမ် (၃)လုံး ပေါင်းစပ်ထားပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာအတိုကောက် (O₃)ဟု ရေးသားလေ့ရှိ ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာ ဆိုသည်မှာ အိုဇုန်းအငွေ့များ စုစည်းထားသည့် ပါးလွှာသော အငွေ့တန်းဖြစ်ပါသည်။

အိုဇုန်းလွှာသည် ကမ္ဘာမြေကြီးအထက် ၆မိုင်မှ ၃၀မိုင်အကြားတွင် တည်ရှိ ပါသည်။ နေမင်းကြီးမှ ကမ္ဘာမြေဆီသို့ ရောက်ရှိလာသော နေရောင်ခြည်ထဲတွင် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည် (Ultraviolet-UV)များ ပါရှိပြီး ယင်းရောင်ခြည်များသည် လူသားများအား မျက်စိကွယ်စေခြင်း၊ အရေပြားကင်ဆာဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ကိုယ်ခံစွမ်းအားကျစေခြင်း စသည့်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားစေနိုင် ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာသည် လူများ၏ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည် (Ultraviolet-UV)လှိုင်းများကို ဖယ်ရှားပေးနိုင်သည့်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါပါသည်။

ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်(Ultraviolet-UV)တွင် UV-A၊ UV-B နှင့် UV-Cဟု အမျိုး အစား(၃)မျိုး ရှိပါသည်။ UV-A သည် လူများအတွက် အန္တရာယ်များစေတဲ့ရောင်ခြည်ဖြစ်ပြီး UV-Bသည် အန္တရာယ်အတော်အသင့်နှင့် UV-Cသည် အဆိုးရွားဆုံး အန္တရာယ် ပေးနိုင်သည့် ရောင်ခြည်ဖြစ်ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာသည် မပျက်စီးဘဲ ရှိနေမည်ဆိုပါက ယင်းရောင်ခြည် (၃)မျိုး အနက် UV-Aနှင့် UV-Bအတန်အသင့်သာ ကမ္ဘာမြေသို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။ အိုဇုန်းလွှာပါး လာမည် သို့မဟုတ် ပေါက်သွားမည် ဆိုပါက UV-A၊ UV-B နှင့် UV-C များ မြေပြင်ပေါ် ရောက်ရှိပြီး လူနှင့် သတ္တဝါ များအား ရောဂါကျရောက်စေကာ ဒုက္ခများစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

UVလှိုင်းများ၏ ပြင်းထန်မှုမှ သတိထားကာကွယ်နိုင်ပါသည်။ နံနက်(၁၀) နာရီက ညနေ(၃)နာရီအထိအတွင်း နေရောင်ခြည်အရှိန်ပြင်းထန်ကာ UV-Aနှင့် UV-B ကမ္ဘာမြေပြင်သို့ ရောက်ရှိသဖြင့် အရိပ်မှ အပြင်သို့ထွက်ခွာမည်ဆိုလျှင် နေကာ မျက်မှန်၊ ထီး၊ ဦးထုပ် အစရှိသည့် အကာကွယ်အပြည့်အစုံနှင့် ထွက်သင့်ပါသည်။

အိုဇုန်းလွှာပါးလွှာခြင်းအား အိုဇုန်းလွှာပေါက်ခြင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသေးသည်။ အမှန် တကယ်အားဖြင့် ၃ မီလီမီတာခန့်သာရှိသည့် အိုဇုန်းလွှာသည် လူတို့ အသုံးပြုသည့် ဓါတုဗေဒ ဓါတ်ငွေ့များကြောင့် ပျက်စီးပါးလွှာလာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အဓိကအားဖြင့် လူသားများ နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသည့် ရေခဲသေတ္တာ၊ လေအေးပေးစက်၊ မော်တော်ကားလေအေးပေးစက်၊ အနံ့အသက်ကောင်းစေရန် ပက်ဖြန်းသည့် ပူးများ၊ ခြင်ဆေးဖြန်းပူး အစရှိသည့် ပစ္စည်းများသည် ကလိုရိုဖလူရို ကာဗွန်(Chlorofluorocarbon-CFC)ကို အသုံးပြု၍ ထုတ်လုပ်ထားသဖြင့် ယင်းပစ္စည်းများကို အသုံးပြုစဉ်တွင် (CFC)ဓါတ်ငွေ့များ အပြင်သို့ထွက်လာ ကာ လေထု ထဲသို့ ရောက်ရှိပြီး အိုဇုန်းလွှာအား ပါးလွှာသွားစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အလားတူ မီးသတ်ရာတွင် အသုံးပြုသည် ဟေလွန်(Halon)ခါတ်ငွေ့၊ အပင် ပိုးသတ်ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည့် မီသိုင်းဘရိုမိုက်(Methylbromide)များသည်လည်း အိုဇုန်းလွှာ ကို ပါးလွှာစေပါသည်။

အိုဇုန်းလွှာပါးလွှာခြင်း၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် လူသားများတွင် အရေပြားကင်ဆာ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြောင်းကို သတင်းမီဒီယာများ၏ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ သတိပေးချက်များအရ သိရှိနိုင်ကြပေသည်။ အချို့သော လူများသည် အသားဖြူသူက အသားမဲသူထက် အရေပြားကင်ဆာ ဖြစ်လွယ်သည်ဟု မှားယွင်းစွာ သိရှိနေကြသည်။ နေရောင်ခြည်ထဲတွင် တစ်နေ့ကုန် အလုပ်လုပ် ကိုင်ရသူများအနေဖြင့် အရေပြားကင်ဆာပိုဖြစ်နိုင်ကြောင်း သိရှိနားလည်ကာ အကာအကွယ်များ ဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အသိပညာပေးမှုများအား ပို၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပေသည်။

ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အိုဇုန်းလွှာ ပျက်စီးစေသော ဒြပ်ပစ္စည်းများကို အစားထိုးသည့် ဒြပ်ပစ္စည်းများကို တီထွင်သုံးစွဲနေကြပြီဖြစ်ပါသည်။ ရေခဲသေတ္တာ၊ လေအေးပေးစက်နှင့် အအေးခန်းများတွင် (CFC)နှင့်(HFC)ခါတ်ငွေ့များအစား ဟိုက်ဒရိုဖလူရိုကာဗွန် (Hydro fluorocarbon)၊ ဟိုက်ဒရိုကာဗွန် (Hydro carbon)နှင့်အမိုးနီးယား(Ammonia)များကို အစားထိုး သုံးစွဲနေပြီဖြစ်ပါသည်။ ဖျန်းဆေး၊ မှုတ်ဆေးများတွင် (CFC)အစား ဟိုက်ဒရိုဖလူရိုကာဗွန်၊ ဟိုက်ဒရိုကာဗွန်များကိုလည်းကောင်း၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်း ဝေဒနာရှင်များအတွက် ရှူဆေး (Metered Dose Inhaler)များတွင် CFC-12အစား HFC-၁၃၄a ကိုလည်းကောင်း၊ ဆိုဖာရေမြှုပ်များတွင် CFC-11အစား Methylene Chloride HFC-၁၃၄aနှင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်များကိုလည်းကောင်း၊ အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်းများ သန့်စင် ရာတွင် Methyl Chloroform အစား Aqueous Cleaning Process ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တုပစ္စည်းများ သန့်စင်ရာတွင် Carbon Tetrachloride အစား alcohols, ketones, esters, per-chloroethylene စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း အစားထိုး သုံးစွဲနေကြပြီဖြစ် ပါသည်။ မီးသတ်ဆေးဘူးများတွင် ဟေလွန် အစား ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ နိုက်ထရိုဂျင် FM-200ဟုခေါ်သည့် ဟက်တာ ဖလူရိုပရိုပိန်း (Heptafluoropropane)စသည်တို့ကို သုံးစွဲနေကြပြီဖြစ်ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေး ထွက်ကုန်များကို မီသိုင်းဗရိုမိုဒ်အစား ဖော့စ်ဖိန်း (Phosphine)၊ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ နိုက်ထရိုဂျင် စသည့် ဒြပ်ပစ္စည်းများကို စမ်းသပ် သုံးစွဲလာပြီဖြစ်ပါသည်။

စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းဆိုတာ ယေဘုယျအားဖြင့် အသုံးမလို၍ စွန့်ပစ်လိုက်သည့် အရည်နှင့်အစိုင်အခဲ အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများ အားလုံးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများတွင် လူနှင့်တိရစ္ဆာန် များမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအပြင် စက်မှုလုပ်ငန်း၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း များမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများပါဝင်ပြီး အချို့မှာ ပြန်လည်ပြုပြင်သုံးစွဲနိုင်ပြီး အချို့မှာ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို ထိခိုက် ပျက်စီးစေနိုင်သည့် ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများသော ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အဓိကအားဖြင့် (၄)မျိုးခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်ပါသည်-

- (၁) မြူနီစပယ်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Municipal Wastes)
ဥပမာ-(အစားအစာ အကျွင်းအကျန်၊ ဖန်ထည်/သံထည်/မြေထည်/ဒန်အိုးဒန်ခွက် အဟောင်းများ၊ လမ်းဘေးသစ်ပင်များမှ ခြွေကျသောသစ်ရွက်/သစ်ကိုင်းအမှိုက်များ၊ ရေဆိုးရေညစ်များအစရှိသည်)
- (၂) စက်မှုလုပ်ငန်းများမှထွက်ရှိသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Industrial Wastes)
ဥပမာ-(ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားအလိုက် ထုတ်လုပ်ရာတွင် ထုတ်ပိုးပစ္စည်းများမှ ထွက်ရှိသည့် စွန့်ပစ္စည်း၊ ပလပ်စတစ်၊ ရာဘာ၊ ဆိုးဆေး၊ သတ္တုအပိုင်းအစ၊ ဓာတုဗေဒဆေးရည်အစရှိသည်)
- (၃) စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများမှထွက်ရှိသောစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Agricultural Wastes)
ဥပမာ-(စပါးခွံ၊ ကြံဖတ်၊ ပြောင်းဖူးရိုး၊ ပိုးသတ်ဆေးအမျိုးအမျိုးနှင့် မွေးမြူရေး လုပ်ငန်း/ သားသတ်ရုံများမှ ထွက်ရှိသည့် စွန့်ပစ္စည်းများ၊ စွန့်ပစ်ရေများ၊ တိရစ္ဆာန် မစင်အစရှိသည်)
- (၄) ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေသော ဓာတုဗေဒစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ (Toxic and Hazardous Wastes)
ဥပမာ-(ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ- ဆိုင်ယာနိုက်၊ မာကြူရီ၊ အာဆင်းနစ်၊ အဏုမြူ စွမ်းအင်သုံး စက်ရုံမှ ရေဒီယိုသတ္တုကြွ ခြပ်စင်များ၊ ဓာတုဗေဒ ပိုးသတ်ဆေးရည်များ၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးပေးခန်းများမှ စွန့်ပစ်ဆေးပစ္စည်းများ၊ အသုံးပြုပြီးသော အက်ဆစ် အမျိုးမျိုးနှင့် မီးလောင်ပေါက်ကွဲစေသည့် ဓာတုပစ္စည်းများအစရှိသည်)

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သည့်ပစ္စည်းများအပြင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်သက်ရှိ များကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်သည့် ပစ္စည်းများရှိသဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ ကျန်းမာရေး၊စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေရန် စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ လိုက်နာ

နိုင်သည့် အလွယ်ကူဆုံး နည်းလမ်းမှာ အမှိုက်ပုံးထဲအရောက် စွန့်ပစ်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး နိုင်ငံကြီးများတွင် 3R(Reduce, Reuse, Recycle)နည်းလမ်းဖြင့် အမှိုက်များကို နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင် လျော့ချသည့်နည်းလမ်းကို အသုံးပြုနေ ကြပြီဖြစ်ပေသည်။

Reduce- အမှိုက်နည်းသည်ထက်နည်းအောင်လျော့ချခြင်း

Reuse- စွန့်ပစ်အမှိုက်ထဲမှ အချို့ကို ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း

Recycle- စွန့်ပစ်အမှိုက်များမှ ပြန်လည်ပြုပြင်အသုံးပြုခြင်း

Reduce လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ဥပမာ- ဈေးဝယ်ရာတွင် ကျွတ်ကျွတ်အိတ်နှင့်ထုတ်ပိုးပေးသည့် ပစ္စည်းများဝယ်မည့်အစား ဈေးခြင်းတောင်း သို့မဟုတ် ကြာရှည်အသုံးပြုနိုင်သည့် အိတ်မျိုးကို ဆောင်ယူသွားခြင်းဖြင့် ကျွတ်ကျွတ်အိတ် အသုံးပြုမှုအား လျော့ချနိုင်မှာဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် စားသောက်ဆိုင်/နေအိမ်များတွင် အပိုအလှုံ့မဖြစ်အောင် စနစ်တကျတိုင်းတာ ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ မှာယူစားသောက်ခြင်းဖြင့် စားကြွင်းစားကျန်အမှိုက်အား လျော့ချရာ ရောက်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် နောက်ဆုံးပေါ်ပစ္စည်းမျိုးစုံကို မလိုအပ်ဘဲ ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းများကိုလည်း ရှောင်ကြဉ် သင့်ပါသည်။ ဥပမာ-ကိုယ့်အိမ်က တီဗွီတွေ၊ ရေခဲသေတ္တာတွေ အကောင်းပတိက အသုံးပြု၍ ရသော်လည်း နောက်ဆုံးပေါ် ပြောင်းလဲသုံးစွဲလိုခြင်းတို့ကြောင့် လျှပ်စစ်ပစ္စည်းအဟောင်းများ(electronic waste - e waste)များ စုပုံများပြားလာ၍ ၎င်းအပြုအမူကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ချက်များကို လျော့ချခြင်းဖြင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း ထွက်ရှိမှုကို လျော့ချရာရောက်ခြင်း။

Reuse လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် တစ်ခါသုံးပြီး လွင့်ပစ်ရမည့်ပစ္စည်းများကို မသုံးဘဲ ခဏခဏ အသုံးပြု၍ရသောပစ္စည်းများကိုသုံးစွဲခြင်း။ ဥပမာ-စားသောက်ဆိုင်များ၌ တစ်ခါသုံးတူအသုံးပြုခြင်းအစား စတီး/ကြေဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော တူများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှု၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရာရောက်သည့်အပြင် အမှိုက်လျော့ချရာလည်း ရောက်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် စက္ကူတစ်သျှူးအစား ပြန်လည်လျှော်ဖွပ်သုံးနိုင်သည့် လက်သုတ်ပဝါများ ပြောင်းလဲသုံးစွဲခြင်း။

Recycle လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် နှင့်ပတ်သက်၍ စာအုပ်နှင့်စက္ကူအဟောင်း အစုတ်များ၊ သတင်းစာများကို ပြန်လည်ပြုပြင်သုံးစွဲခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးစွဲ၍ရသော ပလပ်စတစ်၊ ရေသန့်ဘူး၊ အအေးပုလင်း၊ အရက်ပုလင်းနှင့် အခြားပုလင်းမျိုးစုံ၊ ဒန်အိုးဒန်ခွက်၊ သံတိုသံစ၊ ကြေးကဲ့သို့သော သတ္တုပစ္စည်းများ၊ သားရေပစ္စည်းများ၊ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများကို ပြန်လည်ပြုပြင်သုံးစွဲခြင်းအားဖြင့် သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်း များ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု လျော့ချရာရောက်ရုံမက စွန့်ပစ်ပစ္စည်းပမာဏကိုပါ လျော့ချရာ ရောက်ပါသည်။ လူနေမှုစနစ်များကို သဘာဝနှင့်အညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပစ်မည် ဆိုပါက သဘာဝသယံဇာတပျက်စီးပြုန်းတီးမှု ကာကွယ်ရာရောက်မှာဖြစ်သကဲ့သို့ သက်ရှိများ မှီတင်းနေထိုင်သည့် ဤကမ္ဘာမြေကြီးကို သန့်ရှင်းသာယာလှပစေမည် ဖြစ်ပါသည်။(Source: ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအမျိုးသားကော်မရှင်(၂၀၀၉ခုနှစ်)၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အသိပညာပေးစာစောင်)

ညစ်ညမ်းမှု(Pollution)

ယနေ့ခေတ်တွင် မိမိတို့နေထိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း ညစ်ညမ်းမှုများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရပေသည်။ ယင်းညစ်ညမ်းမှုတို့မှာ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း(Air Pollution)၊ ရေညစ်ညမ်းခြင်း(Water Pollution)၊ အသံ၏ညစ်ညမ်းခြင်း(Noise Pollution)/ အသံဖြင့် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြစ်သည်။ ယင်းညစ်ညမ်းမှုအားလုံးသည် လူသားတစ်ဦး တစ်ယောက်မှသည် လူသားအများစု၏ သတိမမူဘဲ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများ၏ အကျိုးဆက်ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာ-အသံညစ်ညမ်းမှုတွင် ရပ်ကွက် အတွင်း သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများအတွက် အသံချဲ့စက်များဖြင့် လှုံ့ဆော်ခြင်း၊ မိမိတစ်ဦး တစ်ယောက် နှစ်သက်မှုအရ သီချင်းများကို အသံချဲ့စက်ဖြင့် ဖွင့်နေခြင်း၊ ယနေ့ခေတ်တွင် ဆိုင်ကယ်အိတ်ဖောဖြုတ်၍ စက်နိုးခြင်း၊ ကျယ်လှောင်သော မီးစက်သံ စသည်တို့ ပါဝင်ပေသည်။

အသံများတွင်လည်း သာမန်နားခံသာသောအသံမှသည် နားမခံသာသည့် အသံများအထိ ဆူညံသံအားလုံးတို့သည် လက်ခံသူများအားလုံးအတွက် အသံညစ်ညမ်းမှုများဖြစ်ပေသည်။ ယင်းအသံညစ်ညမ်းမှုအတွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီးနိုင်ငံများတွင် ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းကာ တားမြစ်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဆက်လက်ပြုမူဆောင်ရွက်ကာ အနှောက်အယှက်ပေးလျက်ရှိနေပေသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအနှောက်အယှက်များအတွက် ကျေးလက် တောရွာများတွင် အိမ်နီးချင်းရန်သူများဖြစ်ပွားရသည်အထိ အမုန်းပွားစေနိုင်သဖြင့် တတ်နိုင်သရွေ့ ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လှပေသည်။

လေထုညစ်ညမ်းမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မြို့ကြီးအချို့မှ လွဲ၍ ကျန်ဒေသ များတွင် လက်မခံနိုင်သည်အထိ မဖြစ်ပေါ်သေးပါ။ မြို့ကြီးများတွင် ခရီးသွားလာမှု များပြားလာခြင်း၊ မော်တော်ယာဉ်အသုံးပြုမှုများပြားလာခြင်း၊ အမှိုက်များကို စနစ် တကျမစွန့်ပစ်ခြင်းတို့ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကို စတင်ခံစားလာနေကြရပါသည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင်မူ သစ်ရွက်အမှိုက် မီးရှို့ချိန်မှ လွဲ၍ လေထုညစ်ညမ်းမှု မရှိသေးပေ။ ယင်းကျေးလက်ဒေသခံများသည် မိမိတို့၏ အပြုအမူနှင့် ပတ်သက်၍ အားနာတတ်သော သဘောရှိကာ အခြားသူများရှောင်ကြဉ်နိုင်ကြစေရန် သတိပေး လေ့ရှိကြပါသည်။ ဥပမာ-အိမ်တွင် အမှိုက်မီးရှို့ခြင်း၊ ငရုတ်သီးကြော်ခြင်းတို့ကအစ အိမ်နီးနားချင်းများသို့ “ညော်တော့မယ်ဗျို့” ဟု သတိပေးကာ ရှောင်ကြဉ်စေလေ့ရှိပါသည်။ အလားတူပင် အနီးနား ဆေးလိပ်သောက်သူရှိပါက သတိမမူသော မိခင်သို့ ကလေးအား အဝေးသို့ ပို့ထားရန် သတိပေးလေ့ရှိကြပေသည်။ မိမိကြောင့် အခြား သူတစ်ပါးတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး မထိခိုက်စေရန် ရှောင်ကြဉ်ကြသော မြန်မာ့လေ့များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကြရန်မှာ အရေးကြီးပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အနည်းငယ်မျှသော လေထုညစ်ညမ်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ရန် အခွင့်ကောင်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်များ ရှိသော်လည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးများဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံ (ပေကျင်းမြို့)၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ (ဒေလီမြို့)၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ(မက္ကဆီကိုမြို့တော်)၊ အီတလီနိုင်ငံ (မီလန်မြို့)၊ စပိန်နိုင်ငံ(မက်ဒရစ်မြို့)များတွင် လေထု ညစ်ညမ်းမှုပမာဏမှာပိုမိုများပြားလျက်ရှိကြောင်းနှင့် အချို့မြို့ကြီးများတွင် မော်တော်ယာဉ်များ ရှုပ်ထွေးသည့်နေရာများ၌ တာဝန်ကျသော ယာဉ်ထိန်းရဲများအတွက် အောက်ဆီဂျင်ရှူရန်နေရာများ စီစဉ်ပေးထားသကဲ့သို့ အများပြည်သူများအတွက်လည်း အခကြေးငွေပေး၍ ရှူသည့်နေရာများ ဖွင့်လှစ်ထားကြောင်း ကြားသိနေရပေသည်။ လေနှင့် ရေသန့်ရှင်းရေးသည် သက်ရှိများအားလုံးအတွက် အခြေခံအကျဆုံး နှင့် မရှိမဖြစ်အရေးပါဆုံးသော လိုအပ်ချက်ဖြစ်သဖြင့် ညစ်ညမ်းမှုမဖြစ်ပေါ်စေရန်နှင့် လျော့ကျစေရေး သတိတရားဖြင့် နေထိုင်လုပ်ကိုင်သင့်လှပေသည်။ (Source:သံအမတ်ကြီးဦးလှမောင်၏ “Globe Warming and World Climate Change” နှင့် အငြိမ်းစားပါမောက္ခချုပ် ဦးဝင်းကြည်(သစ်တောတက္ကသိုလ်)၏ “လေထုညစ်ညမ်းမှုလျော့ချရေး သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးပေး ဆောင်းပါး”)

ရေညစ်ညမ်းမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ၌ ကောင်းမွန်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင်မူ စိုးရိမ်ရသော အခြေအနေသို့ရောက်ရှိနေပေသည်။ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေသည် ပြည်သူလူထု၏ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အစရှိသည်တို့ တိုးတက်ရန် အခြေခံအကျဆုံးနှင့် မရှိမဖြစ် အရေးပါဆုံးအရာဖြစ်ပေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဆင်းရဲသော နိုင်ငံများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် အမှိုက်၊ အညစ်အကြေးများ စွန့်ပစ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပညာ နိမ့်ကျခြင်း၊ ပညာပေးမှုနှင့် စီမံဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ရေကြောင့်ဖြစ်ပွားသော ရောဂါ ဝေဒနာများကို ခံစားကြရကာ လူမှုစီးပွားဘဝ အစစ နိမ့်ကျလျက်ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရေအရင်းအမြစ်များ အနီးနေထိုင်သူများ၊ အလုပ်လုပ်ကိုင်ကြသူများ အနေဖြင့် မိမိတို့ တစ်ကိုယ်ရေ တစ်ကာယ အညစ်အကြေးမှသည် လုပ်ငန်းများမှ ထွက်ရှိလာသော အညစ်အကြေးများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ကြရန် အလွန်ပင် အရေးကြီးပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများ၏ စွန့်ပစ်ရေများ၊ အညစ်အကြေးများ၊ စက်ရုံအလုပ်ရုံနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ စွန့်ပစ်ရေများနှင့် ခရီးသွားပြည်သူများ၏ အမှတ်မထင် အမှိုက်စွန့်ပစ်မှုများသည် သန့်ရှင်းသော ရေအရင်းအမြစ်များ(စိမ့်စိမ့်၊ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်၊ မြေအောက်ရေ)ကို လွန်စွာထိခိုက်စေသဖြင့် စနစ်တကျ လိုက်နာ စွန့်ပစ်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးလှပေသည်။

သစ်တောများကို ပြန်လည်တည်ထောင်ထိန်းသိမ်းခြင်း

ယနေ့ ကမ္ဘာ့သစ်တောများသည် ထုတ်လုပ်ခြင်း (Production)ထက် ထိန်းသိမ်းခြင်း (Conservation)ကို ဦးစားပေးရမည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။ သို့သော် လုံးဝထိန်းသိမ်းခြင်းပြုပါကလည်း လူသားတို့၏နေ့စဉ်နေထိုင်မှုဘဝတွင် အခက်အခဲများနှင့်ရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ အကောင်းဆုံးသော နည်းလမ်း များဖြင့် အဖြေရှာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ သစ်တောများကို ထုတ်လည်းထုတ်၊ ထိန်းလည်း ထိန်းခြင်း ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူသားများသည် မည်သည့်အပိုင်းမှ ပါဝင်မည်နည်း။ မိမိတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်ကို ရှေးယခင်ကကဲ့သို့ ပြန်လည်စိမ်းလန်းစိုပြည်လာရန်အတွက် အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုတွင် လူသားတို့၏ ဆောင်ရွက်မှုသည် မည်မျှ အရေးပါကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိရှိနားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များ၏အကျိုးကျေးဇူးများကို သိရှိနားလည်ပြီး ပြန်လည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပြန်သူများပါ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ ကြိုးပမ်းမှုအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့သစ်ပင်စိုက်ပွဲ တော်(World Festival of Trees Day)ကို နှစ်စဉ် ဇွန်လ၂၇ရက်နေ့ဟု ကုလသမဂ္ဂမှ သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံး သစ်ပင်စိုက်ပွဲတော်ကို ၁၉၅၄ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Framework on Climate Change-UNFCC)အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ၁၉၉၂ခုနှစ် ဇွန်လ (၁၁)ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ ကျိုတို နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်(Kyoto Protocol)ကို ၂၀၀၃ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လက်မှတ်ရေးထိုး၍ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတကာ၏ ပြန်လည်စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောသစ်ပင်များသည် ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ကို လူသားတို့ လက်ရှိရင်ဆိုင်နေရသည့် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြင့် ဥပမာပြရလျှင်- အပင်များသည် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးမှု ဖြစ်စေသည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓါတ်ငွေ့ကို စုပ်ယူပြီး နေရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် အစာချက်လုပ်ရာတွင် ဇီဝဒြပ်ထု (Biomass) တစ်ဂရမ်ဖြစ်ရန် လေထုအတွင်းမှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ၁.၆၃-ဂရမ် စုပ်ယူအသုံးပြုရပါသည်။ သစ်တောစိုက်ခင်းတစ်ဧက၏ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှတိုးပွားနှုန်း (Mean Annual Increment(MAI))သည် သစ်မျိုးကိုလိုက်၍ ၁.၅-ကုဗတန်မှ ၉.၄-ကုဗတန်ခန့်ရှိသဖြင့် သစ်တောတစ်ဧက၏တစ်နှစ်အတွင်း ထုထည်တိုးပွားနှုန်းသည် ၄-ကုဗတန်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်လျှင် သစ်ထုထည်၄-ကုဗတန်သည် သစ်သားဒြပ်ထုပမာဏ ၂.၈၄ မက်ထရစ်တန်ခန့်နှင့်ညီမျှပြီး ကာဗွန်ပမာဏ ၁.၄၂ မက်ထရစ်တန်ခန့် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် တစ်နှစ်အတွင်း သစ်သားဒြပ်ထု ၂.၈၄ မက်ထရစ်တန်ဖြစ်ရန် သစ်ပင်များသည် လေထုအတွင်းမှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ပမာဏပေါင်း ၅.၂၁-မက်ထရစ်တန်ကို စုပ်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွက်ချက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့လူသား သန်းပေါင်း(၆၀၀၀) ကျော်သည် တစ်နှစ်လျှင် တစ်ဦးသစ်ပင်(၁)ပင်နှုန်း ဖြင့် စိုက်ပျိုးခဲ့ပါက လေထုထဲမှ လူတို့ကို ဆိုးကျိုးပေးသော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ် ဓါတ်ငွေ့ကို မည်မျှအထိ လျော့ချနိုင်မည်ကို တွက်ချက်သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၀-ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဖန်လုံအိမ်ဓါတ်ငွေ့များ ထုတ်လွှတ်ခြင်းကို လျော့ချနိုင်ရန် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမည့် ကာဗွန်ပမာဏ(Carbon Credit)ကို စိုက်ပျိုးတည်ထောင်ထားပြီးသော စိုက်ခင်းများရှိ သစ်ပင်များ၏ ရွက်အုပ်ပမာဏ အပေါ် အခြေခံ၍ တွက်ချက်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ တွက်ချက်ရရှိနိုင်သည့် ကာဗွန် မက်ထရစ်တန်ပမာဏဖြင့် ရောင်းဝယ်နိုင်သော ဖန်လုံဓါတ်ငွေ့ တစ်မျိုးဖြစ်သည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓါတ်ငွေ့ကို သန့်စင်ပေးနိုင်သည့် ထိုသစ်တောစိုက်ခင်းများကို ကာဗွန်စုပ်ယူသူများ(Carbon Sinks)ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြပါသည်။ သင့်တော်သည့် နေရာဒေသများတွင် သစ်တော စိုက်ခင်းများကို တည်ထောင်ပေးခြင်း၊ သစ်ပင်များကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးပေးခြင်းတို့သည် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကို လျော့ချ ထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောသစ်ပင်များမှ ရရှိနိုင်သည့် ကာဗွန်ပမာဏကို ရောင်းချရန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက သစ်တောသစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲရောင်းချခြင်း မပြုဘဲ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရုံဖြင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံအတွက်လည်း နိုင်ငံခြားဝင်ငွေများကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် သစ်တောသစ်ပင်များကို မဖြစ်မနေစိုက်ပျိုးသင့်သော အခြား အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်မှာ သစ်တောသစ်ပင်များမှ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကို မိမိတို့သာမက မိမိတို့၏ ရှေးမျိုးရိုးစဉ်ဆက် ဘိုးဘွားများ အသုံးပြုလာခဲ့ကြ သကဲ့သို့ နောင်သားစဉ် မြေးဆက်တို့သည်လည်း ဆက်လက် အသုံးပြုနေကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍

- (၁)ပထမရှေးဦးစွာစိုက်ပျိုးရမည့်တစ်ပင်မှာ မိမိတို့အား ကျွေးမွေးစောင့် ရှောက်ခဲ့သည့် မိဘဘိုးဘွားများ၏ သစ်တောသစ်ပင်များကို ထုတ်ယူ သုံးစွဲခဲ့ခြင်းက ပြန်လည်ပေးဆပ်သည့် “ကျေးဇူးဆပ်ခြင်း” သို့မဟုတ် “အကြွေးဆပ်ခြင်း”။
- (၂)ဒုတိယတစ်ပင်မှာ မိမိတို့က သစ်တောသစ်ပင်များကို မှီခိုအသုံးပြု သဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည့် “ရင်းနှီးခြင်း” သို့မဟုတ် “ပဒေသာပင် မ တည်ခြင်း”။
- (၃)တတိယတစ်ပင်သည် မိမိ၏ နောင်သားစဉ်မြေးဆက်အတွက် စိမ်းလန်း စိုပြည်သော သစ်တောသစ်ပင်များကို ၎င်းတို့ရရှိခံစားနိုင်ရန် အလို့ငှာ “အမွေပေးခြင်း”။

ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ပြည်သူများသည် မိမိတို့ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်မှာ မိမိတို့ တာဝန်ဖြစ်ကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဆန္ဒဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်း ပါဝင်ရန် လိုအပ်သည်။

သို့ရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးနှင့်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ပြည်သူများသည် မည်သည့်ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရမည်ကို သေချာစွာမသိရှိသောကြောင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုတွင် အခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောများ ထာဝစဉ်တည်တံ့စေရေးအတွက် ဒေသခံပြည်သူများသည် အောက်ပါအပိုင်း(၄)မျိုးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဌာန၏လုပ်ငန်းများတွင် တစ်ဘက်တစ်လမ်းမှ ကူညီရာရောက်ကြောင်း နားလည်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (၁) ဒေသထောက်ပံ့ရေး ကြိုးပိုင်းနှင့်ကာကွယ်တောများ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ရာတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၂) သစ်ပင်စိုက်ပျိုးရေးပွဲတော်များ၌ ပါဝင်ဆင်နွှဲခြင်း၊
- (၃) သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၄) နိုင်ငံပိုင်သစ်တောများ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ပူးပေါင်းပါဝင်လာစေရန်အတွက် ဌာနမှ အောက်ပါလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။
- (၅) သစ်ထင်းရရှိနိုင်သော သစ်မျိုးများသာမက ဒေသအလိုက် အောင်မြင်စွာစိုက်ပျိုးနိုင်မည့် သီးပင်၊ စားပင်များ၊ အပွင့်လှသော သစ်ပင်များ၊ ရာသီမရွေး အရိပ်ရသော အမြဲစိမ်း သစ်ပင်မျိုးများ၏ ပျိုးပင်များကို ပြည်သူများလက်သို့ အရောက် ဖြန့်ဝေပေးခြင်း၊
- (၆) အများပြည်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သော လမ်းမကြီးများနှင့် ကျေးရွာများသို့ ဆက်သွယ်သောလမ်းများ၏ တစ်ဘက်တစ်ချက်တွင်ရာသီဥတု၊ ရေ၊ မြေအနေအထားအလိုက် ကျွန်းပင်များမှအစ အရိပ်ရပင်၊ နှစ်ရှည်သီးပင်နှင့် ဘက်စုံအသုံးဝင် အပင်အမျိုးမျိုးကို အစုလိုက် စိုက်ပျိုးခြင်း၊
- (၇) တစ်ပင်စိုက်၊ တစ်ပင်ရှင်စေရေးအတွက် စိုက်ပျိုးသူများက တာဝန်ယူရန် ပညာပေးစည်းရုံးရေးနည်းလမ်း၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

- (၈) ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအခြေအနေကို ကွင်းဆင်းအကဲဖြတ်၍ စိတ်ပါဝင်စားသော ကျေးရွာအုပ်စုများ၊ အသင်းအဖွဲ့များ၊ တောင်သူများနှင့် စာသင်ကျောင်းများ အား ထိုက်တန်သော ဆုများချီးမြှင့်ခြင်း၊
- (၉) ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရရှိရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း၊ ချဉ်းကပ်နည်း မျိုးစုံဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်အားထားမှုရရှိရန် ကြိုးပမ်း အားထုတ်ခြင်း၊

ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ အပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံအများစုတွင် ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ရာ၌ လယ်ယာ စိုက်စွန့်ပစ္စည်းအနည်းငယ်ကို သုံးစွဲသည်မှအပ ထင်းလောင်စာကို အဓိက လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုနေကြရဆဲဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ တိုးတက်များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ထင်းလောင်စာ သုံးစွဲမှုသည် မြင့်မားဆဲရှိပြီး နှစ်စဉ် ထင်းလောင်စာသုံးစွဲမှုအနေဖြင့် (၂.၃)% တိုးတက်လျက်ရှိပါသည်။ ထင်းလောင်စာအတွက် သဘာဝတောများမှ ခုတ်ယူသုံးစွဲ၍ ဖြေရှင်း နေကြပြီး အကျိုး ဆက်အနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲ၍ မုတ်သုန်ကာလ တိုတောင်းလာပြီး မိုးရွာ သွန်းမှုနည်းပါးလာခြင်းနှင့် အပူချိန်ပိုမိုမြင့်တက်လာခြင်း စသည့်ဆိုးကျိုး(၂)ခု ဖြစ်ပေါ်လာရပါ သည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာခြင်း၏ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် သီးနှံထွက်နှုန်း လျော့နည်းကျဆင်း လာ၍ ကျေးလက်ပြည်သူများ ဆင်းရဲမှုဒဏ် ပိုမိုခံစားရလျက်ရှိပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနသည် အပူပိုင်းဒေသအတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ ထင်းသုံးစွဲမှု လျော့ချနိုင်ရေးအတွက် အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်-

- (၁) စွမ်းအားမြှင့်အဝမ်းမီးဖိုဖြန့်ဖြူးခြင်း
- (၂) လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်း
- (၃) စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း
- (၄) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်ထင်းအစားအခြားလောင်စာ တိုးချဲ့သုံးစွဲရေး ပညာပေးဟောပြောခြင်း
- (၅) စံပြုကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း
- (၆) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်

- (၁) သဘာဝသစ်တောများမှ ထင်းလောင်စာ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှု လျော့နည်း သက်သာ စေရန်
- (၂) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် အထောက်အကူပြုစေရန်

(၁) စွမ်းအားမြှင့်အဝမ်းမီးဖိုဖြန့်ဖြူးခြင်း

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနအနေဖြင့် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများကို တိုင်းဒေသကြီး(၃)ခုရှိ မြို့နယ်အသီးသီးတွင် လစဉ် လူပညာပေးဟောပြောပွဲများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စံပြုကျေးရွာများတည်ထောင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း ဖွင့်လှစ်ပြသခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများကို နမူနာဖြန့်ဝေပေး၍ သုံးစွဲစေလျက်ရှိသည့်အပြင် ဝယ်ယူသုံးစွဲလိုသည့် ကျေးလက်ပြည်သူ

များသို့လည်း ဌာနအနေဖြင့် ကျေးရွာအရောက် အရင်းမပျောက်စနစ်ဖြင့် ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်စေလျက်ရှိပါသည်။

စွမ်းအားမြှင့်အဝမ်းမီးဖိုသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

- (၁) A1 စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသည် ဖိုခုံလောက်ဆိုင်မီးဖိုထက် ထင်းသုံးစွဲမှု ၄၀% သက်သာ၊ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုတစ်နှစ်ပတ်လုံး သုံးစွဲပါက ကုန်ကျ မည့် ထင်း(၂.၅)တန် ၏ ၄၀%ဖြစ်သော ထင်း(၁)တန် လျော့နည်း သက်သာခြင်း
- (၂) ထင်းကုန်ကျမှု သက်သာသဖြင့် မီးဖိုချောင်စရိတ်လျော့နည်း သက်သာ ခြင်း
- (၃) ထင်းခွေချိန်သက်သာသဖြင့် အိမ်ရှင်မများ အခြားဝင်ငွေရသော လုပ်ငန်းများကို ပိုမို လုပ်ကိုင်နိုင်မည်ဖြစ်၍ မိသားစုဝင်ငွေတိုးပွားစေခြင်း
- (၄) မီးခိုးထွက်မှု လျော့နည်းသဖြင့် မိခင်နှင့်ကလေးများ မျက်စိ၊ လည်ချောင်း နှင့် အဆုတ်ရောဂါများ ကင်းဝေးစေခြင်း
- (၅) ချက်ပြုတ်ရာတွင် လျှင်မြန်လွယ်ကူပြီး စရိတ်၊ အကုန်အကျ သက်သာ စေခြင်း
- (၆) ထင်းသုံးစွဲမှု လျော့နည်းလာသည်နှင့်အမျှ သစ်ပင်ခုတ်မှု လျော့နည်းမည် ဖြစ်သဖြင့် သဘာဝတောအပေါ်မှီခိုခြင်း လျော့နည်းလာခြင်း
- (၇) ရာသီဥတု ကောင်းမွန်စေပြီး သီးနှံအထွက်တိုးကာ ကျေးလက်ဒေသလူမှု စီးပွားရေး မြှင့်တက်လာစေနိုင်ခြင်း
- (၈) ကျေးလက်ဒေသ ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေခြင်း

(၂)လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အပူပိုင်းဒေသအတွင်း ထင်းအစားထိုးလောင်စာ တောင့်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းသည်တွင်ကျယ်လာပြီး ထင်းလောင်စာသုံးသည့် အိမ် တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် အရက်ချက်စက်ရုံ၊ သကြားချက်စက်ရုံ၊ နို့ဆီချက် စက်ရုံစသည့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်း၊ သံရည်ကျိုလုပ်ငန်း၊ ပန်းပဲလုပ်ငန်း၊ ရေနံချက်ဖိုများ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ ထမင်းဆိုင်များ၊ မုန့်လုပ်ငန်း များ၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များ၊ ကြက်ခြံများ အစရှိသည်တို့တွင် စတင်၍ အပူပိုင်းဒေသ အတွင်း အောက်ဖော်ပြပါ လောင်စာတောင့်အမျိုးအစား (၆)မျိုးအား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူး ရောင်းချသုံးစွဲလျက်ရှိပါသည် -

- (ကက) စပါးခွံလောင်စာတောင့်
- (ခခ) ဇီးခွဲခြမ်းလောင်စာတောင့်
- (ဂဂ) ရေနံချိုးလောင်စာတောင့်
- (ဃဃ) ကျောက်မီးသွေးလောင်စာတောင့်
- (ငင) မီးသွေးမှုန့်လောင်စာတောင့်
- (စစ) လွှစာမှုန့်လောင်စာတောင့်

လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်းကြောင့် ထင်းလျော့နည်းသက်သာနိုင်မှု အနေဖြင့် မြို့နေအိမ်ထောင်စုတစ်စုသည် တစ်နေ့လျှင် လောင်စာတောင့် (၆)တုံးသုံးစွဲလျှင် ချက်ပြုတ်ရေးအတွက် လုံလောက်သဖြင့်တစ်နှစ် လောင်စာ တောင့်(၂၁၉၀)တုံးသာ ကုန်မည် ဖြစ်ပါသည်။ လောင်စာတောင့်များအား ထင်းအစားထိုးသုံးစွဲခြင်းဖြင့် မြို့နေအိမ်ထောင်စု(၁)စုအတွက် တစ်နှစ် ထင်း လိုအပ်ချက်(၁.၄)တန်ဖြစ်သဖြင့် လောင်စာတုံး (၁၅၇၀)တုံးသုံးစွဲခြင်းသည် ထင်း(၁)တန် လျော့နည်းသက်သာစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစား၊ အလတ် စားစက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် လောင်စာတောင့်ကို သုံးစွဲခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး တွက်ခြေကိုက်မှုရှိကာ သိုလှောင်ရန် နေရာအခက်အခဲကို ဖြေရှင်းနိုင်ရုံ သာမက မီးဘေးအန္တရာယ် ကင်းဝေးစေနိုင်ပါသည်။

(၃)စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းသုံးစွဲခြင်း

နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၇၀%သည် ကျေးလက်နေပြည်သူများဖြစ်ပြီး၊ အဓိက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုလျက် ရှိပါသည်။ ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စုတစ်စုအတွက် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်း (၁၀)တန်သုံး စွဲပါကတစ်နှစ်စာချက်ပြုတ်ရေးလုံလောက်မှုရှိသဖြင့် ကျေးလက်နေ အိမ်ထောင်စု တစ်နှစ် လိုအပ်သော ထင်းပမာဏ(၂.၅)တန်၊ စိုက်/စွန့်ပစ်ပစ္စည်း (၄)တန်သုံးစွဲခြင်း သည် ထင်း(၁)တန်လျော့နည်းသက်သာစေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးလက်အိမ်ထောင်စု များအနေဖြင့် မိမိတို့၏ လယ်ယာများအပြင် နီးစပ်ရာတို့မှလည်း စိုက်ပျိုးရေး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အလွယ်တကူရရှိနိုင်သဖြင့် ထင်းစုဆောင်းရန် အချိန်ကုန်သက် သာခြင်း၊ ထင်းဝယ်ယူသုံးစွဲရသည့် အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့်လည်း ထင်းအတွက် ငွေကြေးကုန်ကျမှုမရှိသဖြင့် မီးဖိုချောင်သုံးစရိတ် ချွေတာလျော့နည်းနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထင်းခုတ်လှဲ ထုတ်လုပ်မှု လျော့နည်းလာသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် စိမ်းလန်း စိုပြည်စေ၍ ရာသီဥတုကောင်းမွန်လာပြီး သီးနှံအထွက်နှုန်းတိုးလာသဖြင့် လူမှုစီးပွား ရေး အခြေအနေ မြင့်မားလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသအတွင်း ထင်းအစားထိုး သုံးစွဲလျက်ရှိသော စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်း လောင်စာအမျိုးအစားများမှာ- စပါးခွံ၊ မြေပဲခွံ၊ ပြောင်းဖူးရိုးအူတိုင်၊ ငရုတ်ရိုး၊ နှမ်းရိုး၊ ချည်မျှင်တိုဝါရိုး၊ ချည်မျှင် ရှည်ဝါရိုး၊ နေကြာရိုး၊ ပဲစဉ်းငုံရိုး၊ ထန်းပင်ထွက်လောင်စာအမျိုးမျိုး၊ ဇီးစေ့ တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနသည် နှစ်(၃၀) ဘက်စုံပင်မစီမံကိန်း၌ ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲမှုအား နှစ်(၃၀)စီမံကိန်းကာလ ပြီးဆုံးပါက စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းထွက်ရှိမှု၏ ၂၉%ထိ သုံးစွဲနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ် သဖြင့် နှစ်(၃၀)စီမံချက်ကာလအတွင်း ၅.၃% တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(၄) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ထင်းအစားအခြားလောင်စာ တိုးချဲ့ သုံးစွဲရေး ပညာပေးဟောပြောခြင်း

တိုးတက်များပြားလာသော လူဦးရေနှင့် အိမ်ထောင်စုများ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များဖြစ်သော သစ်၊ ထင်း၊ တိုင်၊ မျောများကို သစ်တောများမှ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းအပြင် ရာသီဥတု ညီညွတ်မျှတရေးအပါအဝင် သဘာဝ ပတ်ဝန်း ကျင်၏လူသားများအပေါ် အကျိုးပြုပုံကို ပြည်သူများ သိရှိကာ သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ထိန်းသိမ်း လာကြစေရန် အတွက် အသိပညာဖြန့်ဝေပေးခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အလွန်ပင်အရေးကြီးလာပြီ ဖြစ်ပေသည်။ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အပူပိုင်းဒေသ စိမ်းလန်း စိုပြည်သာယာလှပရေး၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝတိုးတက် ကောင်းမွန်ရေးတို့အတွက် အသိပညာပေးဟောပြောရန် လုပ်ငန်းရည်မှန်းချက်များကို အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်-

- (ကက) သမရိုးကျ ရှေးအစဉ်အဆက် သုံးစွဲလာခဲ့သည့် ထင်းကိုပစ်ပယ်၍ အခြားမသုံးစွဲသော လောင်စာအမျိုးမျိုး၏ အားသာမှု၊ အကျိုးသက် ရောက်မှု၊ အသုံးပြုနည်းစသည်တို့ကို လက်တွေ့ရှင်းလင်း ပြသရန်
- (ခခ) သမရိုးကျမီးဖိုနှင့် စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုများ၏ အရည်အသွေးကွာခြားပုံ နှင့်သုံးစွဲသူများ၏ ရေရှည်တွင်မည်သို့မည်ပုံ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ နိုင်ပုံကို သရုပ်ပြရှင်းလင်းရန်
- (ဂဂ) သစ်တောသစ်ပင်များ၏ တန်ဖိုးနှင့်အနှစ်သာရကို ဒေသနေပြည်သူများ သိရှိစေရန်
- (ဃဃ) သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူလူထု အသိပညာမြှင့်တက်လာရန်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာ စေရန်

(၅) ထင်းအစား အခြားလောင်စာသုံးစံပြုကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း

ထင်းအစား အခြားလောင်စာသုံးစွဲခြင်းအားဖြင့် သဘာဝတောများ ပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှုကို လျော့နည်းစေရန်နှင့် လယ်ယာထွက် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ် ပစ္စည်းများ အား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲစေရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးတွင် ဒေသနေပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်၍ စွမ်းအားမြှင့် အဝမ်းမီးဖိုများ အခမဲ့ဖြန့်ဝေပေးကာ ထင်းအစားအခြား လောင်စာသုံးစံပြု ကျေးရွာများ တည်ထောင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စံပြုကျေးရွာ တည်ထောင်ရန်အတွက်

ကျေးရွာ ရွေးချယ်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ စံနှင့် အညွှန်းကိန်းများ (C&I)ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား၍ ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၎င်းအပြင် ထင်းအစား အခြားလောင်စာသုံးစွဲပြုကျေးရွာများ၏ စွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသုံးစွဲမှု၊ စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ် ပစ္စည်း လောင်စာသုံးစွဲမှုနှင့် ဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရေရှည် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကောင်းသည့် စံပြုကျေးရွာများအား ပြန်လည်စိစစ်ကာ ထူးချွန်စံပြုကျေးရွာ အဖြစ် ရွေးချယ်ဆုချီးမြှင့်ခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။

- (က) ထင်းလောင်စာရှားပါးသည့်ကျေးရွာ ဖြစ်ရမည်။
- (ခ) စိုက်/စွန့်ပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်သော ကျေးရွာ ဖြစ်ရမည်။
- (ဂ) စွမ်းအားမြှင့်မီးဖို ဖြန့်ဝေ/သုံးစွဲပြီး ကျေးရွာဖြစ်ရမည်။
- (ဃ) အိမ်ထောင်စု(၁၈၀)စုမှ (၂၀၀)စု နေထိုင်သော ရွာဖြစ်ရမည်။
- (င) မူလတန်းကျောင်းနှင့်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းရှိရမည်။ ထို့ပြင် အလယ် တန်းကျောင်းနှင့် ကျေးရွာစာကြည့်တိုက်ရှိပါက ပိုမို ကောင်းမွန် ပါသည်။
- (စ) နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း (၃)ရာသီစလုံး အချိန်အခါမရွေး သွားလာရန်အတွက် လမ်းပန်း ဆက်သွယ်သွားလာမှုလွယ်ကူရမည်။
- (ဆ) ကျန်းမာရေးဆေးပေးခန်းရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။
- (ဇ) ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးသစ်ပင်စိုက်ပျိုးရာတွင်ပူးပေါင်းနိုင်သောကျေးရွာ ဖြစ်ရမည်။
- (ဈ) ရေရရှိခြင်းအခြေအနေတွင် သောက်သုံးရေဖူလုံမှု(၅၀%)ရှိရမည်။
- (ည) ပညာပေးဟောပြောပွဲဆောင်ရွက်ပြီးသော ကျေးရွာဖြစ်ရမည်။

(၆) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနသည် ဒေသခံပြည်သူများ ရှိရာ အရောက် လူထုပညာပေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းအပြင် တိုင်းဒေသကြီး(၁)ခု လျှင် တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း(၂)ခုစီအား ဖွင့်လှစ်လျက်အသိပညာပေးခြင်း၊ စွမ်းအား မြှင့်အဝမ်းမီးဖို၊ စိုက်/စွန့်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးနှင့် လောင်စာတောင့် သုံးစွဲပုံများအား လက်တွေ့သရုပ်ပြရှင်းလင်းခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ဖွဲ့ဒီယိုများဖြင့် အသိ ပညာပေး

ပြသခြင်း၊ ပျိုးဥယျာဉ်လုပ်ငန်း၊ သဘာဝသစ်ရွက် ဆွေးမြေ့ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဌာန၏ လုပ်ငန်းကြီး(၄)ရပ်အပါအဝင် အထူးစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက် ၍ သတင်းအချက် အလက်ဖြန့်ဝေပေးခြင်းများအား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော တိုးချဲ့ပညာ ပေးစခန်း(၆)ခုမှာ တစ်ဖက်ဖော်ပြပါ တည်နေရာများတွင် ဖွင့်လှစ်ထားရှိပါသည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး

ရွှေဘိုခရိုင် ဝက်လက်မြို့နယ် ရေထွက်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း
စစ်ကိုင်းခရိုင် စစ်ကိုင်းမြို့နယ် ကောင်းမှုတော်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး

မကွေးခရိုင် ချောက်မြို့နယ် ရွှေပုံတောင်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း
မင်းဘူးခရိုင် မင်းဘူးမြို့နယ် ရွှေတပင်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး

ညောင်ဦးခရိုင် ကျောက်ပန်းတောင်း ဆည်ပေါက်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း
မြို့နယ်

မိတ္ထီလာခရိုင် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် ရွှေဆံတော်တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်း

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	၁
၂။	ရည်ရွယ်ချက်	၁
၃။	ဟောပြောစည်းရုံးရေးဆောင်ရွက်မှု	၂
	(က) ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရမည့်အချက်အလက်များ	၂
	(ခ) ဟောပြောပွဲအထောက်အကူပြု/သရုပ်ပြပစ္စည်းများ	၃
	(ဂ) ဟောပြောပွဲအောင်မြင်စေရေး ကြိုတင်စည်းရုံးဆောင်ရွက်သင့်သော လုပ်ငန်းများ	၃
	(ဃ) ဟောပြောဆောင်ရွက်မည့်သူများ လိုက်နာရမည့်အချက်များ	၃
	(င) ပြန်လည်ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း	၄
၄။	ဟောပြောရမည့် အချက်အလက်များ	၄
၅။	အစီရင်ခံစာပြုစုတင်ပြခြင်း	၅
၆။	နိဂုံး	၆
၇။	နောက်ဆက်တွဲများ	
	(က) ဌာန ဖွဲ့စည်းဖြစ်ပေါ်လာပုံ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း	
	(ခ) အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာနဖွဲ့စည်းခြင်း	
	(ဂ) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူသားများ၏ နေ့စဉ်ဘဝလှုပ်ရှားမှုများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေမှုများ	
	(ဃ) ဂေဟစနစ်	
	(င) သစ်တောသစ်ပင်များမှ ပေးသော အကျိုးကျေးဇူးများ	
	(စ) သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	
	(ဆ) သဲကန္တာရဖြစ်ထွန်းခြင်း	
	(ဇ) ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း	
	(ဈ) အိုဇုန်းလွှာနှင့်၎င်း၏ အရေးပါပုံ	
	(ည) စွန့်ပစ်ပစ္စည်း	
	(ဋ) ညစ်ညမ်းခြင်း	
	(ဌ) သစ်တောများပြန်လည်တည်ထောင်ထိန်းသိမ်းခြင်း	
	(ဍ) ပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း	
	(ဎ) ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်း	
	(၁) စွမ်းအားမြှင့်အေဝမ်းမီးဖိုသုံးစွဲခြင်း	
	(၂) လောင်စာတောင့်သုံးစွဲခြင်း	
	(၃) လယ်ယာထွက် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းသုံးစွဲခြင်း	
	(၄) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ထင်းအစားအခြားလောင်စာ တိုးချဲ့သုံးစွဲရေး ပညာပေးဟောပြောခြင်း	တိုးချဲ့
	(၅) စံပြုကျေးရွာတည်ထောင်ခြင်း	
	(၆) တိုးချဲ့ပညာပေးစခန်းဖွင့်လှစ်ပြသခြင်း	

ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလူထုပညာပေးဟောပြောပွဲကျင်းပခြင်း
(နမူနာ)

စဉ်	မြို့နယ်	လျာထား (ကြိမ်)	အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်	ဆောင်ရွက်မှု			ပြီးစီး (ကြိမ်)	ဟောပြောသူ/ ရာထူး	ဟောပြော ဆောင်ရွက် သည့်အဖွဲ့ဝင် အမည်/ရာထူး
				ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက်နှင့် အိမ်ထောင်စု	နေရက်	တက် ရောက် ဦးရေ			
၁	ရွှေဘို	၃၆-ကြိမ်	-ထင်းအစားအခြားလောင်စာ(စိုက်/ စွန့်၊ လောင်စာတောင့်)သုံးစွဲရေး -အဝမ်းစွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသုံးစွဲရေး -အမှိုက် စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေး -ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း -သစ်တောသစ်ပင်များ၏အကျိုး ကျေးဇူးနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ	မြို့မရပ်ကွက် (၅၀၀)စု	၁၁.၁၁.၂၀၁၆	၅၁-ဦး	၂၄-ကြိမ်	ဦးမောင်မောင် ဦးစီးအရာရှိ	ဦးကျော်ကျော် တောအုပ်ကြီး ဦးဆန်နီ တောအုပ် ဦးဝင်းလတ် တောခေါင်း

ထင်းအစားအခြားလောင်စာတိုးမြှင့်သုံးစွဲခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာလူထုပညာပေးဟောပြောပွဲကျင်းပခြင်း
(နမူနာ)

စဉ်	မြို့နယ်	အမည်/ ရာထူး	ဟောပြောဆွေးနွေးချက်
၁	ရွှေဘို	ဦးမောင်မောင် ဦးစီးအရာရှိ	<p>၁။ မိတ်ဆက်ခြင်း</p> <p>၂။ ဌာနအကြောင်း</p> <p>၃။ ဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ</p> <p>၄။ ဟောပြောသည့်အကြောင်းအရာအသေးစိတ်</p> <p>-ထင်းအစားအခြားလောင်စာ(စိုက်/ စွန့်၊ လောင်စာတောင့်)သုံးစွဲရေး</p> <p>-အဝမ်းစွမ်းအားမြှင့်မီးဖိုသုံးစွဲရေး</p> <p>-အမှိုက် စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေး</p> <p>-ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း</p> <p>-သစ်တောသစ်ပင်များ၏အကျိုး ကျေးဇူးနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ</p> <p>စသည်ဖြင့် ဟောပြောဆွေးနွေးခဲ့သည့်အကြောင်းအရာများကို ပြည့်စုံစွာ တင်ပြရန် နှင့် ဒေသခံများ၏ မေးမြန်းချက်၊ တင်ပြချက်များအား ဌာနမှ ပြန်လည်ရှင်းလင်းဆွေးနွေးချက်များဖြင့် အပြည့်အစုံ တင်ပြရန်</p>

Maung Maung

(မောင်မောင်)

ဦးစီးအရာရှိ

အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးဦးစီးဌာန

ရွှေဘိုမြို့

